

Адыгэ макъ

№ 53 (20317)

2013-рэ илъэс

ГЪУБДЖ
ГЪЭТХАПЭМ и 26-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иофышIэхэу ыкIи иветеранхэу лытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

ШъуимэфкI шлагъо — республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» кызыдэжыгъэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэишI тышфугъушIо!

Адыгэ автоном хэкур зызэхъуагъэ нэуж бэ темышIэу уахътэм пшъэрлыгъэ кыгъэгъуагъэ адыгабзэкIэ гъэзет кыдэгъэкIыгъэн фаеу ыкIи ащ общественнэ-политикэ, социальнэ-экономикэ, культурэ мэхъанэишхо шлагъ.

НыдэлъфыбзэкIэ гъэзетэу кыдагъэкIыгъэр адыгэ литературэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным фэлэжыгъэ, адыгэхэм ялэпкэ хабзэрэ якультурэрэ якъэхъумэн илахыишхо хишIыхыгъэ.

Илъэс тIокIуплIырэ пшIырэм кыкIоцI гъэзетым социальнэ пшъэрлыгышхо ыгъэцэкIагъ, непи егъэцэкIагъ: хэгъэгумрэ республикэмрэ ящIыныгъэ епхыгъэ хъугъэ-шлагъэхэр кыгъэагъагъ, тичIыпIэгъухэм ягъэхъа-гъэхэм, Адыгеим щыпсэурэ лэпкэхэм ятарихъ, якультурэ, яшэн-хабзэхэм къатэгъуагъ.

Гъэзетым иофышIэхэм IэпIэсэныгъэишхо, зэхый зэрахэлъым, ялофшIэн зэрегъуагъэхэрэм яшIагъэкIэ Адыгеим исхэм ямызагъоу, IэкIыб къэралыгъоухэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм гъэзетэу «Адыгэ макъэр» шIу алъэгъу ыкIи агъэлъагъ.

Адыгеим ищIыныгъэ ехылыгъэ зигъо материалхэр шъуи Интернет-сайт ижъугъахъэзэ, республикэмрэ IэкIыб къэралыгъоухэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэмрэ язэхъыныгъэ нахъ гъэпэтыгъэным, тарихъ Чыгуагъым ахэр нахъ нэблагъэ хъунхэм шъуадэлажъэ.

Тиньбджэгъу лъапIэхэр!

ШъуисэнэхъаткIэ IэпIэсэныгъэишхо зэрэшIухэлъым, республикэм ищIыныгъэ чанэу шъузэрэхэлэжъэрэм ыкIи шъуиоф шъузэрэфэишIыпкэм афэишI мы мэфкI мафэм тхъэшIуегъэпсэу шъотэIо. Псауныгъэ пытэ, насып, щыIэкIэ-псэукIэ дэгъу шъуиIэнэу, шъуитворчествэкIэ гъэхъэгъагъэхэр шъуишIынэу тышIуфэлъагъ! Гъэзетэу «Адыгэ макъэр» сьдигъуи игъэзетеджэхэм ящыкIагъэу ыкIи якIасэу цэрэм!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм
изаслуженнэ юрист» зыфилорэр З.П.
Бэжкэкъом фэгъэшIошэгъэным ехылыгъэ

Къэралыгъо финанс уплэкIуным илахъ зэрэхышIыхъэрэм ыкIи гугъыныгъэ фыриIэу Иоф зеришIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр Бэжкэкъо Заур Пыкыком — Адыгэ Республикэм и УплэкIун-лытэцIо палатэ иаппарат хабзэмкIэ, кадрэхэмкIэ, зэхэщэн ИофхэмкIэ ыкIи къэбарыр IэкIэгъэхъэгъэнымкIэ иотдел ипашэ фэгъэшIошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

кы. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 25-рэ, 2013-рэ илъэс
N 33

ТхьакIушынэ Аслъанрэ Виталий Муткорэ псэуальэр кыызэлъахыгъ

Урысые Федерацием спортымкIэ и Министрэу Виталий Мутко тыгъуасэ Адыгеим ихъэкIагъ. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан федеральнэ Министрэм ИофшIэгъу зэлукIэгъу дыриIагъ, спорт псэуальэу Мыекъуапэ шагъэпсыхэрэм ыкIи ашIыгъэхэм ащышхэм ахэр ащыIагъэх.

Апэ пашэхэр зэкIолла-гъэхэр кьутырэу Гавердовскэм кыпнэблагъэу шашIырэ спорт комплексыр ары. Мыщ псэолъэшI ИофшIэнхэр зэрэщылыгъагъэхэрэм, мы уахътэм

ехъулэу республикэм зэшIуихын ыльэкIыгъэхэм В.Мутко защигъэгъозагъ.

АР-м и Лышхъэрэ федеральнэ министрэмрэ нэужым зэдырIэгъэ ИофшIэгъу зэлукIэгъум физическэ культурэм ыкIи спортым республикэм зышIаушIомбIгъуным, хэхъоныгъэхэр ашIынхэм фэишIэгъэн фаехэм щатэгущыIагъэх. Мыщ дэжыым В.Мутко кызырэхигъэщыгъэмкIэ, республикэм и Лышхъэу унашъоу ышIыгъэхэм, спортым ыкIи физическэ культурэм мэхъанэишхо зэраритыгъэм ишIуа-

гъэкIэ мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим спорт псэолабэ шагъэуагъ, проект пчъагъэ щыIэныгъэм щыпхырашIыгъ, а ИофшIэныр джыри лъагъэкIуатэ.

Республикэ спорт комплексу бассейныр зыхэтым икызыэлъухын фэгъэхыгъэ мэфкI зэхэхэм ТхьакIушынэ Аслъанрэ Виталий Муткорэ нэужым кыкIуагъэх. ИофшIагъэм хэлэжыагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, федеральнэ инспектор шъхьалэу Лышхъэу Адам, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, ащ игуадзэу Iэщэ Мухьамэд, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрация ипашэ ипшъэрлыгъэр зыгъэцэкIэрэ Александр Наролиныр, республикэм и спортимнэ общественность, нэмыкIэхэри.

(ИкIэух
я 2-рэ н. ит).

Редактор шъхьалэм игушIы

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредатор шъхьалэу сызлажъэрэр илъэсхэм мыгъэ хъугъэшI, къэсIон слэкIыны а уахътэм кыкIоцI щыIэныгъэу тызыхэтым фэдэу тызгъэгъушIонэ тызгъэгъэфынчъэни Иофэу тызпылым бэрэ кыхэкIэу зэрэхъугъэр. ГукъэкIэу тилэхэр тфэгъэцэкIэжышIухэу, гъэзет нэжIубгъомкIэ кьэдгъэлъэгъошъоу зыхъурэм текIоныгъэшхо горэ кыдэтхыгъэм фэдэу кытшэхъу. Ау тызфегъэжъэ Иофыр кIэмыкIэу, амал фэтымыгъотышъоу, е тызэрэфаем фэдэу зытфемышIышIурэм мэфкIэу кыкIэлъыкIорэм кIочIагъэ кытетыжыфэ нэс кьин тэлъэгъу.

Журналистэу редакцием шылажъэхэрэр зэкIэ IэпIэсэныгъэу ахэлъымкIэ, якылыкIэ ыкIи ягушхъэлэжыгъэкIэ зэфэдэхэп: зыр нахъ Iуш, иофшIэн хэшIыкIышхо фыриI, адрэм джыри исэнэхъат зыфигъэсэн фае, ящэнэрэм джыри тхэкIэ амалыр икыоу кы- IэкIэхъагъэп... Ау мы журналистыр иоф фэгъуIэрэп,

фэлъэкIыштыр ышIэрэп зыфэпIон фэдэ редакцием шэлажъэми, ащ фэдэр зы нэбгыр е тIу гор зэрэхъуштыр. Нахъыбэр Иофым фэшIыпкэ, ар зэрагъэцэкIэштым пылтых. ГушIыгъэм пае, сьдэушIтэу лытэныгъэ фэмышIышта журналистым редакционнэ пшъэрлыгъэу фэшIыгъэм елгытыгъэу, зы мафэкIэ район пчъагъэ кыкIуахъанышI, псынIкIэу ыкIи зэгъафэгъу, акылыгъэ хэлъэу статья гъэзетым кыфигъэхъазырыгъэм? Ащ фэдэхэр гъэлъэпIэгъэнхэ, шъхъэкIэфэныгъэ афэшIыгъэн фае. Ахэм яхъатыркIэ тигъэзет мафэ къэс кыдэдгъэкIын тэлъэкIы.

«Адыгэ макъэр» зыщыIэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэишI, редакцием тапэкIэ шылажъэхъэхэми, непэ шылажъэхэрэм сыгу кызыдэу сышIуфэгъушIо! Насып, псауныгъэ пытэ, щыIэкIэ дахэ шъуиIэнэу, шъуиунагъоухэм рэхъатыныгъэ арылыгъэу сышIуфэлъагъ!

ДЭРБЭ Тимур.

Тхьаклушынэ Аслъанрэ Виталий Муткорэ псэуальэр кыызэлуахыгъ

(ИкIуэх).

Мэфэкл зэхыхьэм республикэм и Лышхьэ псэулэ псалтэ кышхьышхьэ аужырэ шапхьэхэм адиштэу ашыгъэ псэуальэм икызылуахынкIэ кызырэгъуи-гъэхэм къафэгъушъуагъ. Мыекъуапэ имызакъоу, республикэмкIи ащ мэхъанэшо зэригъэ кыыхигъэщыгъ.

— Итхьухьэрэ проектхэр шыфныгъэм шыпхьырышхьэ-хэмкIэ, мыш фэдэ спорт псэулэ дахэхэр кызылуахынкIэ амалхэр тилънымкIэ сыдигъуи Iэпылэгъу кытфэгъушъуагъ Виталий Мутко тызэрэфэрэзэр кыххэгъэщымэ сшIоигъу, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Непэ Iоф зэрэздатшIэрэм тегъэрэз, тапэки арэуштэу шытышт, тизэпхыныгъэ дгъэпытэшт. Спорт псэуальэхэм алъэныкIэ дгъэ-нэфэгъэ проектхэм апэлуахышт ахьщэр федеральнэ Министерствэм игъом ыкIи икIоу кызырэтфитлушхьэрэм ишъуагъэкIэ итхьухьагъэхэр экIэ гъэцкIагъэ мэхъу. Мы комплексым ишIын хэлъжыгъэ псэуагъэ «тхьашъуегъэпсэу» ясIо, анахьэу псэуальэхьэр кыххэгъэщынхъу сыфай.

— Адыгеир сыдигъуи кыспэблагъэу шыт, мыш пчъагъэрэ сыкIэуагъ, сян-сатэхэри мы чIыплэм шыпсэуэгъэх. Ащ фэшI сыфай республикэм хэхъоныгъэхэр ышIынхъу, спорт псэуальэхэм ахигъэхъон амал иIэнэу, ыпэкIэ лыкIотэнэу, — кылуагъ В.Мутко мэфэкл зэхыхьэм кышхьышхьэ. — КытIахьухьэрэ лIэужхэм зышхьагъэсэн ыкIи япсауныгъэ зышхьагъэсэн

алъэжыгъэ мыш фэдэ комплексу кызылуахынкIэ япчъагъэ хэгъэхьэгъэнепэ типшъэрэ шхьаIэхэм ашыт. Мы аужырэ илъэххэр пштэмэ, спортым хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ Урысыем ипачэхэм зэшIуахыгъэр макIэп. Ащ ишъуагъэкIэ кIымфэ олимпиадэр, Универсиадэр, футболымкIэ дунэе чемпионатыр, нэмыкI спорт Iофтхьэбзэ инхэр тикъэралыгъо шыкIотытх. Ныбджэгъу лъапIэхэр, непэ кызылуахынкIэ комплексым фэшI джыри зэ сыгу кызылэу сышъуфэгъушIо, тапэки гъэхьагъэхэр шъушIыхьэ ыпэкIэ шъу-лыкIотэнэу сышъуфэгъушIо.

Нэужым Тхьаклушынэ Аслъанрэ Виталий Муткорэ лентэ пльыжыгъэ зэпаупкIи, спорт комплексыр кызылуахыгъ. Ащ чIэхьагъэх, зэрэзтырагъэпсыхьагъэм зышхьагъэзэагъ. Ылгъэгъу-гъэм федеральнэ Министрэм осэшIу фишIыгъ.

Мыш Iуж пащэхэр республикэм испортсменхэм къахэхьагъэх, ахэм ашышхэм гушъыIэгъу афэхьыгъэх, гухэлъэу яIэхэм за-щагъэгъозагъ.

ГъэцкIэжыгъынхэр зышхьагъэ республикэ стадионыр зэрэзтырагъэпсыхьэрэм зэригъэрэзагъэр, яплIэнэрэ трибунэр гъэ-псыгъэнымкIэ, нэмыкI лъэныкIохэмкIи Iэпылэгъу кызырэфэхьышхьэр федеральнэ Министрэм кылуагъэх. Мыш зышхьыгъэсэрэ спортсменхъу атлетикэ псынIкIэм пылхэм, футболым пышхьагъэхэм адэгущыIагъ, стадионыр ухыжыгъэным фэшI федеральнэ гупчэм кытефэрэ

псэури зэригъэцкIэщтыр пытагъэ хэлъэу кылуагъ.

Спорт псэуальэхэр кызылхьэхэ нэуж Тхьаклушынэ Аслъанрэ Виталий Муткорэ журналистхэм яупчIэхэм джэуапхэр кыратыжыгъэх. Мыекъуапэ дэт лицееу N 35-м кыпыт спортзалым иухыжыгъэ пэлуахышт ахьщэр кызырэфитлушхьышхьытх, щэрыонымкIэ тир гъэпсыгъэным фэшI республикэм Iэпылэгъу кызырэфэхьышхьытх, джаш фэдэу лъэныкIуагъ кызылхьышхьытх-рэ спорт комплексхэр Адыгеим муниципальнэ образованиехэм зэкIэми ашыгъэпсыгъэ-пльыжыгъэ шхьаIэхэм зэрашхьышхьытх Виталий Мутко кылуагъэх. Гухэлъыгъэ зэрэщыIэр кыыхыгъэщыгъ, ахэр гъэцкIэгъэ-пльыжыгъэ шхьаIэхэм кыгъэ-нэфэгъ.

— ЗэлуIэгъоу непэ здытиIагъэм Iофыгуагъэмэ тащытегушъыIагъ, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан зэфэхьысыжыгъэх кышхьышхьэ. — Спорт псэуальэхэм яшIын кыдыхэлъытагъэу федеральнэ гупчэм кытфитлушхьытх ахьщэр игъом ыкIи икIоу кызырэтIахьхьэрэ джыри зэ кыххэгъэщымэ сшIоигъу. АщIэ лъэшэу тыфэрэз Министрэу Виталий Мутко. — Физическэ культурэмрэ спортымрэ хэхъоныгъэхэр ашIынхэм тапэки тынаIэ тедгъэтышт, тицIыфхэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным ар ылапсэу зэрэщытх зышхьагъэгъэушхьэштэп.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

АшIогъэшIэгъонэу яплъыгъэх

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертствэ иунашхьокIэ адыгаб-зэмрэ адыгэ тхьыбзэмрэ ямазэ республикэм шыкIуагъ. А уахьтэм кыкIоцI кIэлэщыкIу Iыгъыплэхэм, гурыт ыкIи нэмыкI сэнэхьат зышхьагъэгъотырэ еджапIэхэм Iофтхьэбзэ зэфэ-шхьафхэр ащызэхашагъэх.

Адыгабзэмрэ адыгэ тхьыбзэмрэ я Мафэ фэгъэхьыгъэ Iофтхьэ-бзэхэм ашыт АР-м икхъушхьа-фыкIыгъэ (коррекционнэ) гурыт еджапIэ шыкIуагъэри. Лъэпкэ музейм иIофышIэхэм адыгэ Iанэм кIэлэщыкIуагъ нэлуасэ фашIыгъэх, «Нанэ ипхъуант» зыфиIорэ кыгъэпльыгъэным хэхьэгъэ экспонатхэм арагъэпльы-гъэх, кызбарэу апылхьэр къафа-Iотагъэх. Адыгэ джэгъу зэхашагъ.

— СурэтшIынымкIэ, усэ кьэIонымкIэ тикIэлэщыкIуагъ зэнэкъокъугъэх. Нахьыбэ гушъы-Iэж зышIэрэр, адыгэ шхыны-гъохэм афэгъэхьыгъэ шIэны-гъэу алэкIэлъхэр зэдгъэшIагъэх.

Анахь чанэу ахэм зыкышхьы-зыгъэпльыгъагъэхэр дгъэшIуа-гъэх, — кылуагъ еджапIэм ипа-щэ игуадзэу Уджыхъу Айшэт. — Кызыхьыгъэ лъэпкыгъэ алъы-тэу, яшэн-хабзэхэр агъэлапIэхэу ныбжыкIэхэр пIугъэнхэр ары пшъэрэ шхьаIэхэу зыфэдгъэ-уцужыгъэр. Бзэм имэхъанэ икIэлэтын, ащ икхъушхьыгъэ фэ-IорышIэрэ Iофтхьэбзэхэр тапэки еджапIэм шызэхэтхьытх.

Ащ нэмыкIэхэу еджапIэм иIо-фышIэхэу Гъогуо Зарэрэ Пэфыф Заремэрэ ягукъыкIыкIэ еджапIэм «музей цыкIу» иIэ хьугъэ, этно-кабинет мы мафэхэм шагъэ-псыгъ. Ащ ипчъэхэр кызылуа-хыгъэ кьодыгъэ нахь мышIэми, сабийхэм ашIогъэшIэгъонэу макIох. Мы кабинетым чIэплъэ-гъон пльэжыгъэ кушъэр, пшы-нэр, дэжыгъэ быракъыр, нэмыкI-хэри. Ахэр экIэ чылэ зэфэ-шхьафхэм кырыкIыгъэх. Эк-спонатхэм джыри ахагъэхъон гу-хэлъ яI.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

КIымафэм кыгъэзэжыгъ

Мэфэ фабэу кIуагъэхэм гъатхэр къэсыпагъэу кытшIуагъэшIыгъ, пхъэшхьэ-мышхьэ чыгъэхэм ашышхьыгъэ кыгъэагъэхэр кырихыгъэх. Ау тызэремыжагъэу ом изытет зыкызырэхьыкIыгъ. Осэу игъом тымылгъэгъугъэр тыгъосчэ кыригъэжыгъэу зэпымыоу кьэсы, кIымафэм кыгъэзэжыгъ.

Адыгеим и гидрометеогупчэ кызыретырэмкIэ, гъэтхапэм и 26-м осыр зэпигъэужыгъышт, мафэм фабэр градуси 10-м нэсышт, чэщым градуси 3-м нэсэу къэучыIышт. Мы мазэр екIыфэ ом изы-тет зыпкэ итышттэп, фабэр градус 20-м нэсэу, ошх-ос зэхэт кып-хъуи кыхьыкIышт.

Урысые Федерацием ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ АР-кIэ и ГъэIорышIапIэ кызыретырэмкIэ, ос цIынэр электропро-водхэм атепкIэн, зэпичынхэ ыльэкIышт, пчдыжыпIэм гъогухэр щтыргъукIышхьытх. Къэзыгъэзэжыгъэ кIымафэм кызылуагъэ чыгъэхэм иягъэ аригъэкIышт.

(Тикорр.).

Шыхьафым цIыфхэр зэхышагъэх

Адыгэ Республикэм ит псэулэхэр зэтэгъэпсыхьэ-гъэнхэм ыкIи укьэбзыгъэн-хэм апае гъэтхапэм и 23-м шэмбэт шыхьафхэр респу-бликэм муниципальнэ обра-зованиехэм зэкIэми ащы-кIуагъэх, ахэм цIыфыбэ ах-лэжыгъэ.

ШэнышIу зэрэхьыгъэу, рес-публикэм игъэцкIэкIо хэбзэ кьулыкъухэр, организациехэр, нэмыкIхэри шэмбэт шыхьа-фым хэлэжыгъэх. Адыгеим и Министерствэ зэфэхьыгъэхэм ялIыкIохэм Мыекъуапэ-кIэ гъэкъэбзэн IофшIэнхэр зы-щызэхашэгъэ чIыплэ зауIэмэ АР-м и Лышхьэу Тхьаклу-шынэ Аслъан ашылагъ. Ти-кьэлэ шхьаIэ кыыхьыгъэрэ мээ-парк чIыплэм хэкIэу дэ-лбыр къауагъоигъ министерст-вэхэм ялIыкIохэм. Iофтхьэбзэм хэлэжыгъэхэм ашышхьэм АР-м и Лышхьэу якIоллагъ, гушъы-Iэгъу афэхьыгъ, ежыри шысэ кыгъэпльыгъэзэ, шыхьафым хэлэжыгъэ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм кьэлэ гупчэ парк Iупэр агъэкъэбзэгъ,

ушъыжыгъэ раупкIыгъэх, машинэ хьылъэхэм хэкIыр аралхьэзэ Iуарагъэщыгъэх. Мыхэми рес-публикэм и Лышхьэу якIо-лагъ, шыхьафым хэлэжыгъэрэ псэуагъэ рэзэныгъэ гушъыIэхэр апигъохыгъэх.

— Хабзэ зэрэхьыгъэу мыш фэдэ Iофтхьэбзэхэр илъэс кьэс республикэм шызэхэтхьытх. Типсэулэхэм якьэбзэгъэ шап-хьэхэм адиштэныр пшъэрэ шхьаIэхэм зэрашхьышхьытх зышхьагъэгъушхьытх, — кы-луагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Ащ фэшI мы аужырэ уахьтэм зэшIотхыгъэр макIэп. Ау ар икхъу тIоным джыри тыпэ-чыжэ, Iоф зыдэтшIэн фаеу шыIэр макIэп. ХэкIыр зэрэу-гъоин ыкIи зэрэдэпшын пльэжыгъэ техникум мы аужы-рэ илъэс зауIэм кытIагъэ-хьагъэр макIэп, ари зэришхьа-гъэу тэгъэфедэ. Ау зэкIэми кыдыгурылон фаер зы — ти-псэулэхэр дгъэкъэбзэнхэм, са-нитарнэ шапхьэхэм адиштэн-хэм пае зи Iэпылэгъу кытфэ-хьышхьытх, тэры, республикэм шыпсэухэр ары, ащIэ пшъэ-

дэкIыжэ зыхьыгъэр. Узэгъусэу Iоф зэдапшIэмэ, зэшIомыхын шыIэп, коллективыр ащ зэрэ-пхы, шхьаIэфэныгъэм уфепIу. Лъэшэу сигуапэ Александр На-ролиныр зиптэщэ Мыекъопэ кьэ-лэ администрацием иIофы-шIэхэр непэрэ шыхьафым ча-нэу зэрэхэлъжыгъэхэр. Санитар шапхьэхэм алъэныкIэ тигу-хэлхьэр тэгъэцкIагъэх, Iофхэм язытет нахьышIу тэшIыфэхэ мыш фэдэ Iофтхьэбзэхэр рес-публикэм шыредгъэкIокIы-шхьытх.

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Лышхьэу Тхьаклушынэ Аслъан республикэ стадионым пэмычыжыгъэу кышхьагъэ спорт комплексым шылагъ, ар зэрэзтырагъэпсыхьагъэм зы-щызэхашагъэ. Ащ игъусагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратрэ респу-бликэм физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Му-ратрэ. Аужырэ шапхьэхэм адиштэу агъэпсыгъэ комплек-сым республикэм и Лышхьэу чIэхьагъ, кIэлэщыкIуагъ ыкIи нахьыжыгъэх апае ашыгъэ бассейнхэр, шапIэр, нэмыкI-хэри кыплъыхьагъэх, ыльэ-гъугъэм осэшIу фишIыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ Республикэм хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогурыкIоныр шынгъончъэ-нымкIэ икьэралыгъо инспекции водителхэм сакъыныгъэ кызы-хагъэфэным, шапхъэу шыIэхэр амыукъонхэм фэшI Iофтхьэбзэ зэфэхьыгъэхэр зэхашэх. Джаш фэдэу мы мазэм и 18-м кы-шегъэжыгъэхэ и 27-м нэс опе-ративнэ-пэшIорыгъэшIэ Iоф-тхьэбзэхэу «Скорость» ыкIи «Шынгъончъэным ибгырыпх» зыфиIохэр республикэм щэ-кIох.

Гъогу-патруль кьулыкъум зэригъэуэфыгъэмкIэ, мы илъэ-сым пыкIыгъэ мээитIум кы-

кIоцI республикэм игъогухэм хьугъэ-шIэгъэ 68-рэ кьатехьы-хьагъ. Ахэм нэбгырэ 15 ахэ-кIодагъ, 81-мэ шъобжхэр аха-хыгъэх. Анахь гумэкIыгъошхоу шытыр водителхэм автомоби-лыр псынIащэу зэрэзэрафэрэр ары. Мыш епхыгъэу мээитIум кыкIоцI хьугъэ-шIэгъэ 32-рэ агъэуэфыгъ. Ахэм нэбгыри 8 ахэкIодагъ, нэбгырэ 35-мэ шъобж зэфэхьыгъэхэр атешагъэ хьугъэ.

Зэхашэгъэ Iофтхьэбзэхэм яшIуагъэ кьэклонэу ыкIи гъогу хьугъэ-шIагъэхэм япчъагъэ кышхьыгъэIэнэу полицием иIо-фышIэхэр щэгъуыгъ.

ПАТIЫКЪО Ичрам.
Полицием иподполковник.

Адыгэм иллэшлэгъу фэдиз епхыгъ

Ильэс 90-рэ хьугъэ тилъэпкъ итарихъ, икультурэ, ихьугъэ-шлагэмэ ялотакоу «Адыгэ макъэр» зыщытыр. Узэрыгушхон, уасэ зыгъэшпшын лoфшлагъэ ащ щылажъэщтыгъэхэми, джыри лoф шызы-шлэхэрэми зэшлуахыгъ ыкIэ зэшлуахы. Тишъолъыр къы-щыхьурэ пстэуми икуупIэ итхэу, лъэныкъо зэфэшъхьафы-бэкIэ кIатыхьхэ, бзэм иуху-маклох, шэн-хабзэхэм язехьа-клох.

Адыгейм мы гъэзетыр илэ зэхъум, радиомы, телевидени-
еми ягугъу джыри шашы-
штыгъэп, къэбар къэкълэлэ
закъоу цыфхэмкIэ штыгъэр
«Адыгэ макъэр» ары. Гъэзе-
тыр лэпкъым игъунджэу плө-
ми хэукононыгъэ хушътэп. Сыд
фэдэ цIэ илагъэми, уахътэу зы-

хэтхэм елтытыгъуу мыщ шы-
лажьэхэрэм кьатхыхьэщтыгъ,
лъэхъанэм ифэмэ-бжьымэ кьы-
темыхъан ымылгъэкIышты-
гъэм, пстэури зыфагъэлэ-
жыгъгъэр зы — лъепкынар ары,
адыгабзэм икьызэтэгъэн.

Ильэс зэфэһьхьафхэм лъыпкь гъээт закъом адыгэ тхаклохэр, журналистхэр, шэныгъэлэжьхэр, цыф кызырыклохэр зэрипхыгъэх. НыдэлгыбзэкI гъээтетым еджэнхэ зэралтэкIкIырэм нэмыкIу яшIошIхэр, аплгъыкIэхэр цыфхэм кышыралотыкIын амал яI.

Гъэзетым нэпэ шылажбэхэрэм Іэпэлэсэныгъэу ахэлъым, ялоф фэшпыпкъэхэу зэрагъэцакэрэм уехьырэхышжынэу шытэп, илэзиспшІ пчыагъэ хьугъэу нахыбэр мэлажэ, шытхьуцІу шыІэ пстэуми языхаклох.

Джырэ уахътэм гумэкIыгъо
шъхьаIэу щытыр хэткIи шъэ-

фэл — ныбжык1эхэр мак1эу
еджэхэ хьугъэх. Ык1и гъээтэм
ыпашхъэ нэгэ лофгыбо мак1эп
кьиуцорэр. Уахътэм кызыди-
хыгъэ къэбарлыгъгээс амал-
хэм зэу ащыщэу, ч1ып1э гъэнэ-
фагъэ шиубытэу гъээтэр гъэ-
псыгъэным иофрыш1эхэмк1э ты-
дэлажэ. Интернетым иамал-
хэр игъэк1отыгъэу кызфэтэ-
гъэфедэ, 1эк1ыбым щыпсэурэ
тигъэк1кыгъухэм зэк1ыныгъэ
адыт1, гурыт еджап1эхэм ач1эс
к1элэл1ык1лэхурэм тилофш1эн
кыхъэтэгъэлажэжэ.

Журналист сэнэхьат зигэр маклэп, ау лъэпккыбзэклэ ащ рылажьэхэрэр анахъу кьахэз-гъэхыхэ шшюиугъ, сыда зы-плөклэ кьэбар зэфъшхьафхэм якъэлотэкло кьодыхепп ахэр, лъэпккым инеушырэ мафэ ильыгъэклотаклох, лъэпкк гупшысаклэм, адыгэм идунэ-тетыхлэ къзытхыжырэ, нэ-мыклэхэм дахэклэ зэхязыгъ-шыкълэрэ цыфых. Ахэм яса-тыр хэхъозыптыныр насы-пыгъ, адыгэ гъззет закъор кы-зытхыкълыхэрэм, уасэ ащ фэ-зышлыхэрэм, фэлажьэ зышлюи-гъохэм япчъагъэ бэгъоныр хьопсанлэу лөф шызышлэхэ-рэмклэ тил.

Адыгэм илэшлэгъу фэдиз зэпхыгъэ гъэзетым гъэшлэ кыхъэ илным зэкӀэхэмкӀи тыфжугъэлажэ, ар тэ тынап ыкӀи тилэпкъ икӀэн. Илъэс 90-рэм кынынэсыгъэ тхыгъэ закъоу лъэхъэнэ мыпсынклэхэм къапхырыкӀи джы кыйднэсыжыбгъэр зэрэчӀэтымнэштым зэкӀэхэмкӀи тыдэлэжынэ фае ыкӀи лъэхъанэм кыгъэуцурэ шапхъэхэмкӀэ ар зэшӀотхыным тэ, щылажэхэрэмкӀэ, тыфэхвазыр. ШӀори, гъэзетеджэхэмкӀэ, джары тыккъызэрэшъушыгугъырэр!

МЭЩЛЭКЪО Саид
**Редактор шъхьаІэм иапэ-
 рэ гуадз.**

Къызгъышлэгъы илъэс 66-м
ЮфшлэпIтIу сызышылэ-
жэнэу хугъэр. Дз къулы-
къум сыкъызыкIыж уж
трестыштыгъэ «Адыгпро-
мстройм» ипсэлъшI Гъэло-
рышлэпIу N 3-м гъэкIэрэ-
клэн ЮфхэмкIэ сурътышлэу
саштI, илъэс 11 сылутыгъ.
1980-рэ илъэсым ащ сыкъыз-
кIыIукIыжыгъэр «Адыгэ
макъэм» литературэмкIэ иот-
дел ашыгъом Юф шызышI-
штыгъэ Iушынэ ХъазрэI
письмъ къысфитхI, гъызетым
сыкъэкIожыкIы шлоигъоу къы-
зыздэгущыIэм, лъэкI гъзет-
ым ныбжьыкIэ кIуачIэхэр
фэлъжэнхэ зэрфаер сIолшъ
ыгъэхугъыгъэнтI ары.

**ЯцІыфыгъэшхокІэ
угу къащэфыщтыгъ**

Джи мары ильгэс 33-рэ ху-
гъэ зэпыгуи фэмыхоу юф
зыщысшэрэр. А уахтэм кы-
клоц кынхэм сяутэкӀэуи кы-
хэкӀыг, гушӀуагӀохэри кы-
шысфаклохэуи хуыгэ ыкӀи шӀу
слэгӀгӀур сэнэхатыр тэрэзэу
слӀ кызгӀгӀхыанмкӀ, цыфхэр
зыфӀдэхэр нахышӀлоу сшӀэн-
хэмкӀ ахэр ушӀэтыпӀэшӀлоу шы-
тыгӀгӀх. ГуфӀбэныгӀэ ин хэлтэу
шыӀкӀ бэрэ сыгу кӀэкӀыжых
ильгэс 30-м ехӀуӀкӀ узӀкӀлӀ-
бӀжымӀ сыхыгӀзэхӀыгӀгӀгӀгӀ на-
хыжыхху, кысфгумӀкӀху зы-
тэмӀ чӀгӀгӀ сычӀзыбыгӀтгӀа-
гӀгӀхэр. Ахэр редактор шӀхы-
лӀшттыгӀгӀ Андырхое Джан-
тэмыр, ащ иӀӀэр гуадзшиты-
гӀгӀу ХыуажӀ Исмахил, ятӀо-
нэр гуадзэу шытыгӀгӀ ХыӀкӀ-
мыз БиболӀт, ащ ышнахы-
жӀгӀу РӀшыл, ШӀуаджхӀу Мы-
хӀанмчӀерьер АслӀанчӀерьер,
ПӀнӀшӀу ХыамзӀт, ДыхӀу Хыс,
БрантӀл Казбек, ЧӀсӀэбий Юл,
КӀазый Цуц, ХӀунӀгӀ Нурьег,

намыкхэри. Адыгэгъэ-цфы-
гъэшхоу ахэлыгъэмкӀэ лыгъ-
ныгъэ ин зыфыуагъэшлы-
щтыгъэ, ныбжьыкӀэхэр гъогу
закӀэм рыкӀонхэм фэшӀ зэкӀэ
зэрэшщтыгъэмкӀэ узкы-
рыпллыжъ зпытын фаеу чы-
плэ урагъэуошщтыгъэ. Гъэзе-
тыр адыгабзэкӀэ кыызэрэда-
гъэкырэм фдзэу ежыхэм япсэ-
укӀэкӀи кыагъэлягъошщтыгъэ
адыгэ шъыпкъэхэу зэрэщы-
тыгъэхэр. ЩӀч хэлтӀп непэ
«Адыгэ макъэр» ылъэ пытӀу
зэрететым ахэм ялахышӀу зэ-
рэхэлым.

Тигъзет ильэс 90-рэ гъогоу кыкълугъэр зэкӀэ зэгорэм ащ Ӏоф шызышлагъэхэми, джыдэдэм шызышӀэхэрэми лъагъэкӀуат. Лъапкыр ыгъэгущоу ильэсыбэ дэдэр джауцтэу шытынзү фэсӀо.

ХЪУРМЭ Хъусен.
 Редактор шьхьаIэм игуадз
 — пшъэдэкIыж зыхьы-
 рэ секретарь.

Сэсый, ежыми сырий

Джащ фэдэ гуншысэ сигьэшлыгыэ ильэс 40-м еху сызфэлэжыкыгэ сигьэзет гунсуэ тызэрыгушылэрэ бзэ бай дахэмклэ кыыдэклырэ закьом. Непэ фэдэу сшэхьэ кьэтэджжы зпып ильэс 55-клэ узкклэбэбжмэ, 1958-рэ ильэсым ишылэ мазэм хэку гьэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» иредакцие Иоф шысшэнэу сызаштэгьэгьэ мафэр.

Илээсүү зэльыклогъабэхэм журналист сэнэхьаты сырылажъээзэльэпкъ гъээтэм loфшlн эфэшъхьафэу шызгъэцклагъэр макlп. А охътэ klыхъэм сикъэлэмыпэ кыпыкыгъэу гъээтэ нэklубгъохэм къашыхэсыутыгъэр зэхэсыугъоежынэу амал силагъэмэ, lэtabэ хууныгъи. Ахэм кыпъыгъэзэ ресlтэжэм илэу clагъохэм кыпъыгъэхэм афэгъэхьыгъэ бкlи фэшъхьаф ситыгъэхэр зылэтхэ тхылъхэу нэ

Клубго 1100-м фэдиз хязыр хуухэу «Шушлагь» шххэу зыфэсшыгэхэр кьыдэзгьэкыгэх.

Гүзет илгээхэклэ сы-
зэджэху сугъашлэ лъэ-
нэ фэхуугъэхэм сакъы-
щеклоклэызэ сьзнэмы-
сыгъэ чыплэ имылу рэ-
публикэр късиклухы-
кыгъ. Ахэм салугъэ-
клаг ренэу зигугъу шлу-
клэ сшлэхэ сшлоигло
цлф шлэгъуабэхэм. Зы-
тефэхэрэм ящыгъу clo-
тэн зэрэслэкыгъэм лъэ-
шэу сегъэразэ. Сигъэ-
зет илгээхэм нэлосэшлу
къысфашыгъабэхэми са-
рэгүшхо.

Нэггираб сиофшлэгъу
ильгэсхэм сахэтэу сыздэ-
лжыагъэхэр. Ахэм ащы-
щэу хэти сшыгыупша-
гьэлп. Зэк! плѳми хъунэу
ахэм анлэ къашесалѳ мы

Түрүүнөмөрүн дээр үзүүлсэн нь тус бүтээлийн өдөр тутамт бичигдсэн үгийг харгалзан авч үзвэл "Хүндэтгэнэ" гэдэг үгийг олон удаа олсон билээ.

Арзүштэу шьитми, пла-
стэр тхьум ыгъэкӀодырэп
урысхэм зэралов, редакци-

ем сызшыдэлэжъяггэхэу
шIуkIэ сыгу кIинэжьи-
ггэхэр мыщи кышыхэз-
ггэшыхэ шIоигу. Ахэр
илгээ зэфшэжъяфхэм
зидунай зыхьожьггэхэу
Андырхое Джантэмьр,
Бэдженэ Илас, ХьакIэмы-
зэ Рэшыдэрэ Биболэтрэ,
Цэй Аскэрбий, Нэтхьо
Чэмал, Хьушт Хьалид,
Шьоджэ Мыхамчэрыер-
рэ Аслъанчэрыерэ, Чэсэ-
бий Юл, Хьагуп Аскэр,
Цурмыт Шумаф. Джащ
фэдэу илгээсыбэрэ Ioф
зыдэсшлаггэхэу, лгьытэ-
ныггэшхо зыфысыIэхэ
Пэнэшгу Сэфэррэ Хьам-
зэтрэ, Къазый Цуцэ, Бэ
джэнэ Мурат, БрантIэ
Казбек, Къат Теуцожэ,
Сиху Фатимэ, Шымы-
ггэхэу Мурат ацIэ джи-
ри зэ къэслоныр атефэу
сэлгытэ. Непэ сызшэ-
жггэхэр журналистхэу
сэлгытэ. Илгээсшэфагэ-
шызырбылхэу НэлшIэ-

кхуы Заур, Нэхэ Рэмзанэ, Тхьаркьохь Сафьет, Сиху Гошнагь, Жаклэмыкь Аминэт, Мамырыкь Нурыт кыхъэсымгъэщынхэ слъэкIыштэп. Компьютерхэм Iоф арызшIэхэрми, илътсыбэ хуэгъу корректорэу тилэхми дахэ фэлпоныр зытемыфэ ахэтэп. ЗыцIэ кIесымIоу кIэзгъэнагъэхми гушIэ дахэ ямхъыкIагъэу шьтэп.

Непэ тимэфэклын
сызые ыкӀи сие респуб-

ликэ лъэпкъ гъзетэу «Адыгэ макъэр» кызы-
дэкӕыр илӕс 90-рӕ зз-
рӕхуӕгър хэтгъэунэ-
фыкӕш, гушӕагъо ты-
зыхэтыр. Ар тигъзет
зикӕс цӕфыбӕхэм
кыддагощыт, тигъэ-
разу тӕон тӕӕкӕшт:
«Адыгэ макъэр» джыри
тиунӕхэм бӕр кӕарӕрӕх,
тилӕпкъ ихышьӕуатӕу
рӕнӕу терӕ!»

ДИЭХЪ
Хьадмэсрэмий.
**Адыгэ Республикэм
изаслуженнэ журна-
лист.**

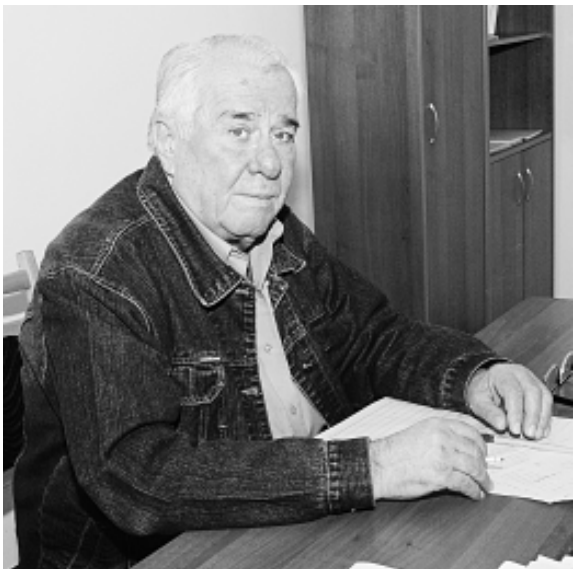
НахышIум тыщегъэгугъы

*СышгуфэгүшЮ,
Тхэр разэ зыфэху-
ных! Адыгабзэм ыпсэ
пызыгэтырэмэ «Ады-
гэ макхэр» ащыц. Ащ
ишЮагэгү кытэкЮ-
рэр бэ: тымышЮрэр
теггаиЮ, тцыггун-
шагхэр тыгу кье-
гэкЮжбы, нахбы-
шЮм тышеггэгүгы.*

Сэ адыгэ гъэзетыр
сэгъэлан! Э, кыххэрэ-
мэ сяджэ. Арыш, ац
и! Офыш! Эхэм, хуль-
фыгъи бзылфыгъи,
гъэзетым ыныбжэ
илъэс 90-рэ зэрэху-
гъэм пэе сафэгъуш! О.

«АДЫГСИМ
ИШТЫНУ»
«ИфиГорэ мадэ Гыр
кызыфагэшьошагъэу.
ЕХЪУЛІЭ Къутас.

Унэ сфэхъугъ

Илъэс 24-рэ сыныбжьыгъэр 1960-рэ илъэсым институт ужым хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» сыкызылхэм. Подчитчикэу, корректорэу, ревизионнэ корректорэу Иофшэныр езгъэжыгъагъ. Унэгъо Иофхэм апкъ кыкълэу зытло-зыщэ сылукъыжынэуи хъугъагъ. Ау

къэзгъэзэжы къэс сиоф зэпыфэти, редакцием саштэжыныу амал згъотыштыгъэ. ЗэкълэмкIи илъэс зытлушым нахьыбэштэп Иоф зэрэщысымышлагъэр. Гъэзетым сызыщылажыгъэр илъэс 50-м ехъугъ. Сэщ нахьыбэрэ Иоф шишлагъэу редакцием зы нэгырэ Iутэп. Адэ Лэхъусэжъ Хаджэрэтбий зылонхэри кыхэкълэшт. Джащ нахьыбэрэ гъэзет Иофхэм апылгыгъэу кытхэтэп. Редактор Iэнатлэхэри ащ зэрихъагъэх.

Зэдэкълэкоуи бэрэ сылэжыагъ. ИнформациемкIэ отделым сыриллитературнэ Иофшлагъ, сырипашэуи кыхэкълэгъ. Секретариатым иофышлагъэу Кошбэе Пшымафэ Адыгэ тхылъ тедзэпIэм тхьаматэ зыфашым ащ ычIыпIэ сагэкIуагъэу джы кызнэсыгъэми Иоф шысэшIэ. Амалэу тилэхэм ялтыгыгъэу гъэзетыр нахьышIу зэрэхъуштым тегъэпсыхъагъэу Иоф сшIэу кысышIы. НэмыкI шлошIхэр зилэнхэр щылэнхэкли мэхъу. Ахэр къэзылон зылгэкълэштхэр адыгэ гъэзетыр шIу зылгэгъухэу ащ ренэу еджэхэрэр, хэшIыкI физиIэхэр ары.

Джарэуштэу республикэ адыгэ гъэзетыр унэ сфэхъугъэу гъашIэр къэсэхъы.

НЭПШЭКЪУЙ Заур.

«Адыгэ макъэм» пшъэдэкIыж зыхьырэ исекретарь.

Сыпфэраз, си «Адыгэ макъ»

90

СыкIэлэ дэдэу Иофшэныр езгъэжыагъ. Гъэмафэрэ колхоз хьамэм сыщылэжыныр сикIэсагъ. Чэщи мафи щыбэрэ Iэклэ къетщэкIыгъэ лэжыгъэр дгъэжыбэзэщыгъ, автомашинэхэм арыттакъоти, Шэбэнэхэблэ лэжыгъэ IыхьыпIэм тпэжыштыгъ. Тыныбэджэу, тылгэпэрагъэ трапхэм татэтэу джащ фэдизыр носилкэхэмкIэ складхэм ачIэтхьажыштыгъ.

Гурыт еджапIэр къэсыухыгъ, дзэм къулыкъур кышысыхыгъ. Иоф сшIэзэ заочнэу Пшызэ мэкъумэщ институтыри, аспирантури къэсыухыгъэх. ПстэумкIи Иоф зэрэшлагъэр илъэс 64-рэ. Партием и Теуцожь райком инструкторэу, Джэджэхэблэ къоджэ Советым итхьаматэу, совхозым иагроном шхьаIэу, ипартбюро исекретарэу сыштыгъ.

Анахьыбэу сызэрэлэжыагъэр журналист сэнэхъатыр ары, лэшIэгъуныкIэ фэдиз. Райгъэзетэу «По ленинскому пути» (Пэнэжыкыуай, 1958-рэ илъэс), ар зызэфашыжыым, Брюховецкэ райгъэзетэу «Правда колхозника» (1959 — 1960-рэ илъэсхэр), райгъэзетэу «Знамя коммунизма» (Тэхутэмькыуай, 1965 — 1966-рэ илъэсхэр) зыфиIохэрэм мэкъу-мэщымкIэ яотделхэм сырыпэшагъ.

Анахьыбэрэ сызыщылэжыагъэр «Адыгэ макъэр» ары. Непэ хигъэунэфыкIыр илъэс 90-м щыщэу илъэс 40 хъугъэу Иоф щэсэшIэ. Ащ сылухъанэу КПСС-м и Теуцожь райком иапэрэ секретарыштыгъэу ЖэнэлI Нурдинэ сызигъэкIогъагъэр (еж пащэхэм зэзэгъыныгъэ зэдашIыгъахъ) 1973-рэ илъэсыр кыхьэгъаIэу ары.

Сщыгъупшэжырэп гъэзетым иредактор шхьаIэщтыгъэу, ныхьжи сымылгэгъугъэ лышхо нэгъушIо бэрчэтэу, егъашIэм сишIэщтыгъэм фэдэу кыспэгъокIыгъэгъэ Андырхъое Джантэмыр «районым ипащэхэм шытхъушхо кыспилхьэгъэ гъэзетхэм Иоф ащылшлагъ, у Совет тхьамэтагъ, партием ирайком ущылэжыагъ, уагрономыгъ, упарткомыгъ, цыфхэр дэгъоу ошIэх, ош фэдтэ тищыкIагъэр» ыIозэ, щытхъушхо кыспилхьэгъэ сигъэуIкытэжыгъагъ. Сэри сыушъэфыгъагъэп урысыбзэкIэ кыдэкIыхэрэ гъэзетыхэшъ Иоф зыщысшлагъэхэр адыгабзэкIэ тхэныр хьылъэ кысфэхъун зэрилгэкIыштыр. «ГъэшIэгъоны пIорэр, уадыгэ кIалэба, Джэджэхэблэ еджапIэр арыба къэуухыгъэр, зэкIэ ышIэу зи кхъэуэгъэп. Мыщ адыгэ кIэлэжъ дэгъухэр чIэсых, уагъэсэщт, умышIэрэри уагъэшIэщт», — щхызэ кысфыхигъэщыгъ. Теуцожь районымкIэ гъэзетым исобкорэу сызэриштагъэр кысиуи, ащ щегъэжыагъэу район гупчэр зыдэтэгъэ Тэхутэмькыуае мафэ къэс сыклоу езгъэжыгъагъ.

АдыгабзэкIэ тхыгъэхэр гъэхъазыргъэнхэмкIэ апэрэ IэпыIэгъур кысэзыттыгъэр Адыгэ радиом исобкорщтыгъэу

Хьагъуп Аскэр. КIэлэ бэрчэт хьалэл шIэгъуагъ.

Апэу коллективым сызыхъагъэр 1973-рэ илъэсым игъэтхэпэ маз. Гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» ыныбж илъэс 50 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ мэфэки зэхэхэм сызырагъэблэгъагъэр ары.

Нэужым тIэклэ-тIэклэу редакциер сиятлонэрэ унэ, шылажэхэрэ скъош-Iахьыл хъугъагъэх. Заом хэлэжыагъэхэу, адыгагъэрэ цыфыгъэрэ ахэлъэу, сэмэркъэур яIасэу, кышпфэсакъэхэу щысэтэхыпIагъэх Бэджэнэ Илясэ, Шьоджэ Мыхьамчэрые, ХьакIэмызэ Рэщидэ, Лъэуэсэн Юсыф, Iэшынэ Хьазрэт, Хьуажэ Исмакхылэ. Ахэм ауж ягугъу кхэсшы сшIоигъу журналист IэпIасэхэу, республикэм дэгъоу шызэлгашIэхэу Шьоджэ Аслъан, Пэнэшъу Сэфэр, Лэхъусэжъ Хаджэрэтбий, Шымыгъэху Муратэ, НэпшIэкъуй Заур, Аульэ Къэлэшъао.

Анахь хэзгъэунэфыкIыхэ сшIоигъор тиредакторщтыгъэхэу Андырхъое Джантэмыр, ХьакIэмызэ Биболэт, Бэгъушъэ Азэмат, Къуекъо Асфар, ПлатIыкIэ Аслъан, непэ типашэу Дэрбэ Тимур цыфышIухэу, гукIэгъу ахэлъэу, гъэзетым фэгумэкIыхэу зэрэщытыгъэхэр ыкIи зэрэщыгъэр ары. КъахэкIыгъэп ахэм кысфэдиги, сыгу хэзгъэкIыгъи, шIукIэ сыгу илтых.

Сауж кыIухъагъэх непэ гъэзетым инэкIубгъохэр зитхыгъэхэмкIэ къэзгъэкIэрэкIэхэрэ журналист чанхэу, сызфэразэхэу Хьурмэ Хьусенэ, Сэхутэ Нурбий, ЕмIыль Нурбий, тибзылфыгъэ хъупхъэ шъэбэ дахэхэу ЖакIэмыкIэ Аминэт, Тхьаркыохъо Сафьет, Сихъу Гошнагъо, корректорхэр, машинисткэхэр, тибухгалтер.

Сщыгъупшэхэрэп, шIукIэ сыгу илтых зидунай зыхьожыгъэхэ сыныбджэгъуштыгъэхэу Мыгу Ахьмэт, Бэгъ Нурбий.

Лъэпкъ гъэзетым бэ сигъэшлагъэр, сигъэлэгъугъэр, сызфигэсагъэр, сызфипIугъэр. Республикэм иIэп чIыгу сызтемыуагъэ, чылагъоу сыздэмыхъагъэ. ЦыфышIубэмэ гъэзетым салуигэ-кIагъ, саригэшлагъ, ныбджэгъубэ кысфышIыгъ, непэ силъэпкъ гъэзет сыфэлажэ. Сыпфэраз, си «Адыгэ макъ»!

НЭХЭЕ Рэмзан.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист.

Юлэ икъэгъагъ

Илъэс 34-рэ хъугъэу сызщылэжыгъэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм» имэфэки ехъулIэу сыгу шIукIэ кхэкIыжыых цыф шлагъохэу, цыф Iушхэу ащ Iутыгъэхэр. ТызыпIугъэри, тызкырышпIыгъэри, зыгорэ кыддэхъугъэмэ е лъэгапIэ горэм тынэсыгъэмэ, тынэзыгъэсыгъэри ахэр арых.

Тхьэм джэнэт лъапIэ кыирет Чэсэбий Юлэу зэдзэкIын Иофым икъулайныгъэхэр кысIэ-кIэзыгъэхъагъэм. Непэ кызнэсыгъэми седэхашIэзэ, сьдэгущыIэзэ псы кIэсэгъахъо Юлэ зыщыгушIукIыштыгъэ, ежыIэ-кIэ ыгъэтIысыгъэгъэ кхэгъагъэм. Илъэсыбэ тешIэжыгъэми, а кхэгъагъэр мыгъуным сыналэ зыкIыгъэгъэтыр эжыри цыф дахэу, Iэдэбышхо хэлъэу, къэрар иIэу щытыгъэш ары. Къошын 25-у сикабинет итмэ ар къахэсэгъэщы, «Юлэ икъэгъагъэкIэ» седжэ.

Хэтрэ цыфи шэн-гъэпсыкIэ гъэнэфагъэ иI. Юлэ ишэн эте-

убытагъэу щытыгъ, хэти шIу кыдэхъумэ шIоигъуагъ, бзылфыгъэ Iушыгъ. УрысыбзэкIэ хэутыгъэ тхьэпи 10 — 20-р ыштэти, ымытхэу, ащ лъыпытэу адыгабзэкIэ кызэридзэкIыжыгъэ машинисткэм хыригъэуштыгъэ. ШынкIыгъэр сыдигъуи кыхэхэщыштыгъ.

Юлэ иофшIэгъухэм алыгъэщтыгъэ, ежыри ыгу афыхыгъэу щытыгъ. Зэгорэм Иорданием ис адыгэхэм я «ШушIэ Хасэ» сыригъэблагъи кIэлэцIыкIухэр илъэситIу Iэпэщыпэ адыгабзэкIэ езгъэджэгъагъэх. СыкъэкIожыгъэ къодыеу Юлэрэ сэрырэ урамым тызщызэIокIэм, бэрэ ымылгэгъугъэ шыпхъум IуIагъэм фэдэу, нэку-нэпс хъугъэу фабэу IаплI кысишэкIи кысиIогъагъ: «Шыкур, Соф, зи кыыомыхъулIэу а хэгъэу чыжъэм укызэрикIыжыгъэр, шыкур уипшъэшъэжыерэ орырэ шъупсаоу шъузэрэзэлукIыжы-

гъэр». Джащ фэдэу цыф фабэу Юлэ щытыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Сафьет. Филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидат, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист.

ХЪУНЭГО Нурыет

Синасын кыхьыгъ

Тилъэпкъ гъэзетэу ти «Адыгэ макъ» Шэжыынчы пхэкIычэу адыгэм ымакъэ. Тырыгушхоу тыбзэ, дгъэлапIэу ынапэ, ЩытэгъэкIэракIэ псалъэ пэпчэ итхьапэ. ТитхакIоу, усаIоу, шыпкхэм иIотакIоу Апэрэ лъэбэкъур хэт мыщ щимыкIугъ. Псалъэм псэ пигъакIэу, щилуатэу гүмэкIыр, Ныдэльфыбзэ IэшIур ыгу щымытIугъ. ИофышIэ пэпчэы лъэпкъ хабэр ибзыпхъу,

Адыгэ нэхъоир ичэсэй тепхьон. Жабэр гүм щилъэсэу, хэти лъынэIэсэу, Бжэ мыпшъэу мэлэжэ иIоф фэмансэу. Спүсэ ныкыотхы гукъэкIыр кхьэбкIы: Андырхъуаер, Хьуажыер, Натхьор нэгүм кIэкIы.

Япчэдыжъ кхэгъагъэу, яIуплэ нарты пшысэу

РапIугъ ныбжыкIабэ ахэмэ ящысэ. Силъэпкъ гъэзетэу си «Адыгэ макъ» Апэрэ лъэбэкъукIэ шыIугъ силъэмакъэ, Сищыпэ «сабийхэм» псэ къащыпкIагъ, Сыфэтхэнэу непи синасын кыкIыгъ...

Лъэпкъым итамыгъэу, ти «Адыгэ макъ», Юбилей мафэр мафэ тфэрэхъу.

ГухэлъышIу псгъэр кхьэбгъэхъоу кыбдэхъоу, Укытфэпсэунэу псэкIэ сыпфэхъохъу.

1923—2013

«Адыгэ макъэм» ишӕуагъэкӕ Кӕлӕгъӕджӕшӕу тиӕагъӕх

Илӕс 31-кӕ узӕкӕлӕбжӕм, «Адыгэ макъэм» сыккылухъагъ. Гъӕзетым шылажӕхӕрӕм зӕкӕми афӕдз, журналист сӕнӕхъатӕм сыфеджагъуу шытыгъӕп, ау ащ кыхъуу сызӕджӕхӕрӕм афӕдзхӕр стхышӕнӕу ренӕу кысшӕлӕштыгъ.

Сыккылухъан зӕхъум сырауӕлӕгъу-нӕу кысатыгъагъ усаӕу Лӕхӕсӕ Мухъдинӕ иусӕхӕр зыдӕт сборник цы-кӕм сишӕлӕ кӕсӕлӕнӕу. Зы пчыхъӕкӕ ащ ехылаӕгъуу кӕстхын фӕагъ. Шып-кӕр кӕсӕлӕн, кӕин кысшыхъуагъ.

Журналист Лӕлӕсӕу Шӕоджӕ Мыхъамчӕры зылоккыбӕм, ащ ычӕлӕнӕу сыккылухъагъ, тхакӕу, цыф Лӕшӕу Лӕшынӕ Хъазрӕт отдӕлым ипӕцагъ.

Цыф гъӕшӕлӕгъонхӕм уахӕтмӕ, ахӕм яфӕм-бжӕм кыштӕхӕ, уапсыхӕ. Ащ фӕдз синасып кыхъыгъ адыгӕ ли-тературӕм илӕжӕлӕхӕм благау нӕ-луас сафӕхъуу, лӕф адӕсшӕнӕу. Ахӕр отдӕлым ипӕцагъуу Лӕшынӕ Хъазрӕт нӕмыкӕу Бӕгъ Нурбый, Нӕхӕ Руслъан, журналист цӕрылӕхӕу Дыхъу Хъисӕ (лӕшӕу цыф хыгъ), Лӕхъусӕжъ Хъа-джӕрӕтбый.

Отдӕлыр литературӕм, культурӕм ыкӕи гъӕсӕныгъӕм афӕгъӕзӕгъагъӕти,

адыгӕ тхакӕлӕхӕм, шӕныгъӕлӕжъхӕм ащышӕу бӕ кычӕлахъыштыгъӕр. Ахӕм яцӕф гъӕпсыкӕ, ядунӕтетыкӕ ягъ-шылӕхӕм кӕахъыштыгъ. Ащ фӕдз Кӕстӕнӕ Дмитрий Лӕшынӕм дӕж бӕрӕ кычӕлахъыштыгъ, зыгъӕгумӕкӕрӕ лӕфӕгъӕхӕр Хъазрӕт кыфилӕтӕштыгъ. Бӕрӕтӕр Хъамидӕ, Нӕхӕ Руслъан, Кош-бӕе Пшымафӕ ыкӕи нӕмыкӕхӕр отдӕ-лым шызӕблӕкыштыгъӕх. Ахӕм кӕ-луатӕхӕрӕм сыккызырагъӕбаиштыгъӕм сехырӕхъышӕрӕп.

Етӕнӕ гъӕзетым ишӕуагъӕкӕ бӕ слӕгъуу нӕу синасып кыхъыгъӕр. Гу-щылӕм пае, 1996-рӕ илӕсӕм Адыгӕ-им икултурӕ имӕфӕхӕу Москва шыкӕу-гъӕхӕр кӕстхыжъынхӕу гъӕзетым ыцӕ-кӕ сыкӕлӕгъагъ. А лӕхъаным респуб-ликӕм ипӕцагъ Джарымӕ Аслъан. Мос-ква постпредствӕм и Унӕ кысшызӕлу-ахыгъӕкӕлӕгъ, республикӕм илӕкӕуагъ Шӕоцӕкӕлӕ Пшымафӕ. Постпредствӕм мӕфӕкӕ пчыхъӕзӕхӕхӕу шылаӕгъӕм Мос-ква илӕшӕхъӕхӕр Джарымӕм кызырӕ-ригъӕблӕгъагъӕхӕр егъашӕми сщыгъу-шӕштӕп. А пчыхъӕм лӕпкыр икӕры-кӕу кӕхъуыжыгъуу, нахъ зыккылӕштыгъуу кысшӕлӕштыгъагъ. Уадыгӕм уарыгъ-шонӕу Москва ыгузӕгъу дӕдӕм Адыгӕ-Республикӕм Унӕ дахӕ, щагушхо зӕ-тегъӕпсыхъагъӕ шырилӕхӕ хъуагъӕ.

Ащ фӕдагъ адыгӕхӕр Урысыем зы-гохъагъӕхӕр илӕс 450-рӕ зӕрӕхъуӕм фӕгъӕхыгъӕ мӕфӕкӕу синӕрылӕгъу-гъӕри. Ари ужурналистмӕ, уадыгъ кӕ-дыеми, гуахъхо зыхъбгъотӕр мӕфӕкӕ лӕфтхъӕбзӕшхуагъ.

Ахӕм анӕмыкӕу журналист лӕфшӕ-ным ишӕуагъӕкӕ цыф лӕшӕбӕм нӕлуас сафӕхъуу, сыккыгъӕбаишӕу синасып кыхъыгъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

АР-м изаслуженнӕ журналист.

Сыд фӕдз лӕфшӕни зӕбгъӕжӕкӕ-кӕ, ар пӕ кыногъӕхъӕфӕ кыныгъӕхӕм уаримыкылӕнӕу хъуӕрӕп. Джашыгъум мӕхъанӕшхо зилӕр лӕфшӕ коллективӕу узхъагъӕр зыфӕдз, мафӕ кӕс узери-кыылӕнӕу, узыдӕлӕжӕнӕу хъуӕхӕрӕм язӕхашӕ, лӕдӕбӕу, культурӕу ахӕлхӕр ары.

Институт ужым Чӕчӕн Республикӕм илӕсишӕр лӕф кысшысшӕгъуу 1989-рӕ илӕсӕм «Адыгэ макъэм» корректорӕу сыккылухъагъ. Сипшӕрылхӕр икӕу фӕдизӕу сымыгъӕцӕкӕшӕхӕм лӕкӕу сщышынхъыштыгъ лӕфшӕным сщфӕнӕлуасӕпти, сызӕкӕлӕжы сшӕ-игъоуи кыхъӕкӕгъ, ау корректорӕу сызхӕфагъӕхӕм (непи ахӕм тигъӕзет лӕф-шӕшӕ), редактор шыхъаӕу тилӕгъ Мӕ-рӕтыкӕ Рӕмзӕнӕ яшлӕгъӕшхо кы-сӕкӕгъ. А лӕфшӕныр зыгъӕцакӕрӕр мафӕ кӕс ушӕтын зытырӕм фӕд, лӕшӕхӕп, ау гъӕзетым ушылӕжӕштӕм, еджӕпӕ дӕгъоу зӕрӕштыр гъӕнӕфагъ.

Непӕ шӕлӕкӕ ягъуу кӕсшӕ сшӕ-игъу, сщыгъушӕхӕуи кыхъӕкӕрӕп, журналист лӕфшӕным сщфӕзышӕгъӕ-хӕ, ар шӕу сзыгъӕлӕгъуӕгъӕхӕ Хъакӕ-мызӕ Биболӕтрӕ Пӕнӕшӕу Сӕфӕррӕ. Мыхӕр творческӕ лӕпӕсӕныгъуу ахӕ-лыр ныбжыкӕлӕхӕм алуагъӕлӕсыным, адӕлӕжӕнхӕм дӕшхъахыштыгъӕхӕп, шӕуагъӕ горӕ кыпхалӕгъуагъӕм, пкӕоу кыпкӕлуонхӕм фӕхъазырӕгъ.

Сикӕлӕгъаджӕхӕм ахӕсӕлӕгъӕт шӕ-ныгъӕ куу зилӕу, редакцием шылажӕ-хӕрӕм «хӕдӕчӕа ӕнциклопедия» зӕрӕлӕ-штыгъ Пӕнӕшӕу Хъамзӕт. Ревизион-нӕ корректорӕу лӕф сшӕ зӕхъум, чӕшым сыхъатыр 2 — 3-м адӕж гъӕзетыр ты-ухӕу кыхъӕкыштыгъ. Чӕш гузӕгум сыд

фӕдз упчӕ кӕуцугъӕми, Хъамзӕт ты-фӕтеон тыфитыгъ, арушӕтӕуи бӕрӕ кыхъӕкыштыгъ. Ары кӕс джӕнджӕш гори фыуилӕн ымылӕкынӕу уиупчӕ джӕуап ухыгъ кыритыжыштыгъ, лӕфыр псынӕкӕу кызӕхыфӕштыгъ. Ау ухӕукъоми, кыпфигъӕгъууу шыты-гъӕп.

Гъӕзетыр коллектив псаум илӕф-шӕагъ, ащ ынап, илӕжыгъ. Ар кыд-гурагъӕлоным, нӕбгырӕ пӕпчӕ ащ ыкӕуацӕ зӕрӕхилхъӕрӕм тырыгушхо-ным тафӕлӕштыгъ шысӕтӕхыпӕу тилӕгъ нахъыжӕхӕм. Непӕ сӕ сшӕхъӕкӕ зыгорӕ кыздӕхъуӕуу шытмӕ, ар зи-шӕлушӕагъӕр нахъыж лӕшхӕу, кӕлӕ-егъӕджӕ лӕпӕсӕхӕу тилӕгъӕхӕр арых. Лӕшӕу сыфай тилӕпкӕ гъӕзет ыкӕу-чӕ хӕхъонӕу, зилӕтынӕу, ищытхъу чы-жӕу лӕнӕу.

ЖАКӕМЫКӕО Аминӕт.
Адыгэ Республикӕм изаслужен-
нӕ журналист.

Адыгэ пстӕуми зӕдытий

Журналист сӕнӕхъатӕм урӕлажӕм, узнӕмысын лӕфшӕуи, узлумыкӕн цыфи шылӕп. Цыф лӕшхӕм, унӕгъо зӕгуры-лӕжхӕм, лӕжӕаӕлӕхӕм уафӕтхӕныр сыдигъуи гъӕшӕлӕгъоны. Лӕаӕхӕм, лӕпкӕхӕм, непӕр шылаӕкӕм кӕахӕ-гъӕшӕр ыкӕи узфагъӕсӕрӕр бӕ.

Цыфы пӕпчӕ тхыд мылӕтагъ. Ащ фӕдз пӕпчӕ шӕу горӕ хӕл. Ар кыхъӕ-гъӕшӕшӕуу нӕмыкӕм ябгъӕшӕныр, агукӕ ябгъӕштӕныр псынӕкӕп, ау пфызӕшлӕкыем, цыфыгъӕ екъу.

Тигъӕзет адыгӕ лӕпкыем фӕла-жӕш, типшӕрылхӕрӕи ащ кып-кырыкӕлӕх. Илӕс 90-кӕ узӕкӕлӕ-бжӕм, апӕр «Адыгэ макъэм» кыдӕ-кыгъагъӕр лӕкӕ ыкӕи арапыбзӕкӕ тхыгъагъ. Емыджӕшӕрӕр нахъыбӕми, агъӕлапӕштыгъ, зыгъӕгумӕкӕхӕр лӕфшӕхӕр рагуагъӕштыгъӕх, ашлӕгъ-шӕлӕгъонӕу еджӕштыгъӕх. Джыры адӕ?

Бӕмӕ яунагъомӕ арыла тигъӕзет?

Ащ итираж мини 8 — 10-м зышӕнӕ-сыр илӕсхӕр шылаӕгъ. Джыры лӕпкӕ гушӕсӕр кӕлӕхы хъуштӕп, лӕпкыем ыбзӕ ифӕшӕшӕ уас зӕретымытыжы-рӕм тыздежӕгъӕ гъогу зӕхӕкӕу тыз-щыхӕдӕн фаем тынигъӕсышт. Сыда кыхъӕтхыштыр?

Ар зыбгъур ары. Ятӕнӕрӕбгъумкӕ (гъӕзет лӕфшӕ урыгушӕшӕштӕм) шы-лӕхӕр тӕры, ащ илӕфшӕлӕхӕр арых. Кыттенӕр зӕрӕшӕлӕр зыдӕтӕшӕжы, кӕуаджӕхӕм, цыфхӕм залудгъӕкӕнӕу, нахъыбӕр тыкӕлонӕу кыттефӕ. Етӕни кӕанӕхӕр шылӕх...

Гъӕзетым еджӕхӕрӕи кытфатхӕу (е кытеохӕу тырагъӕблагъуу), кыхъӕр тхыгъӕхӕу критикӕ зыхӕлхӕм пӕцӕхӕм джӕуапхӕр кӕаратыжӕу, дӕгукӕ кы-хъагъӕм фӕгушӕохӕу, дӕйкӕ кыхъагъӕр агъӕмыс зыхъукӕ, гъӕзетыр гъӕшӕ-гъонышт. Ау кыхъашт кӕӕбархӕм бгъуитӕмкӕи тахӕлажӕм нахъышӕ, нахъ тӕрӕз.

Кыддӕхъури макӕп, кытфӕразӕх-ри кытеох. Мӕфӕкышхомкӕ гъӕзет-еджӕхӕр кытфӕгушӕох.

Илӕс 90-р ныбж икӕугъ. Джаш фӕдиз хъуӕгъ лӕпкӕ гъӕзетыр. Акъы-лыгъӕр лӕшӕгъӕр хӕлхӕу ар тапӕкӕи кызырӕдӕкыштыгъ тыздежӕуӕу.

ШӕАУКӕО Аслъангуац.

Гъӕзетым бӕмӕ уафегъасӕ

1984-рӕ илӕсӕм кысщегъӕжӕгъуу гъӕзетӕу «Социалистическӕ Адыгеим» (джыр «Адыгэ макъэм») сыцӕлажӕ. Илӕситф фӕдизӕр сыкорректорыгъ, джы зӕдзӕкӕлӕу сыщыт. Редакциер зычӕт узӕм апӕу сызычӕлахӕм, нӕмыкӕ дунай сыхӕфагъуу кысшыхъуагъ. Тхыгъӕхӕр зӕрӕхӕуырӕ, гъӕзетхӕр зӕр-тырадзӕр машинкӕхӕр зӕрагъӕлӕры-шӕлӕр шыкӕлӕм сшлӕгъӕшӕлӕгъонӕу апӕр уахӕтм сшлӕпӕлӕштыгъ. Сызышы-мыгъозӕгъ лӕфшӕм ишӕфхӕр сӕ кыз-гъӕхъанхӕмкӕ Мамыжӕ Любӕ, Къуа-нӕ Рурӕ, Теуцӕжӕ Марыет, Шӕхӕлӕхъо Нурыет, Псылушӕ Саудӕт лӕшӕу яшӕуагъ кысагъӕкыгъ. Адыгабзӕм-кӕ шӕныгъӕ куу зилӕгъӕхӕ, тхыгъӕхӕм яукъӕбзынкӕ кӕулайныгъӕ икӕу зылӕ-кӕлӕлыгъӕхӕ, цыфыгъӕшхӕр лӕдӕб да-хӕр зыхӕлӕлыгъӕхӕ ащ фӕдз бзылӕфӕгъӕ-шӕлаӕхӕм садӕлӕжӕнӕу синасып кы-хъыгъ. Етӕнӕ корректорхӕм сахӕшъ-жыи, зӕдзӕкынымкӕ отдӕлым сызӕгъӕ-кӕжыми, Чӕсӕбый Юлӕрӕ Тхъаркӕхъо Сафӕетрӕ аналӕ кыстырагъӕтыз, зӕ-дзӕкыны лӕфшӕ сӕ кызгъӕхъагъуу а сӕнӕхъатӕм илӕс 20 фӕдиз хъуӕу сырӕлажӕ, Адыгэ Республикӕм и Къӕ-ралыгъо Совет — Хасӕм, Адыгэ Рес-публикӕм лӕпкӕ лӕфхӕмкӕ, лӕкыб кӕрӕлхӕм ащысӕуӕр тилӕпкыгъӕхӕм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхӕмкӕ ыкӕи кӕӕбар-жӕуӕм иамалхӕмкӕ и Комитет ящыт-хъу тхылхӕр кысфӕагъӕшӕошагъӕх. Хӕбзӕ унӕшӕо зӕфӕшӕхъафхӕм, офици-альнӕ материалхӕм анӕмыкӕу, зӕхӕт

номерхӕм апае Кӕӕбӕртӕе-Бӕлӕкӕ-рымрӕ Кӕӕрӕшӕе-Шӕрджӕсымрӕ яре-дакциехӕм кытӕлӕагъӕхӕр тхыгъӕ-хӕм язӕдзӕкыны лӕф дӕсшӕлӕ. Гъӕзетым ишӕуагъӕкӕ цыф гъӕшӕлӕгъоныбӕм нӕлуас сафӕхъу, сидунай нахъ бай хъуӕгъ.

Джарӕушӕтӕу зӕдӕлӕжъхӕз, зыр мате-риалхӕм яугъоин, адӕр ахӕм язӕгъӕфӕн, яхӕутын, ягъӕтӕрӕзыжыны фӕгъӕзагъӕ-хӕу, кӕчӕлӕ зӕхӕлӕкӕ тигъӕзет кызыда-гъӕкӕрӕр илӕс 90-р хъуӕгъ. Ащ фӕ-диз гъогууанӕ кӕзыкӕлӕгъ тигъӕзет лӕкӕу нӕмылӕми сӕри сӕлахъ зӕрӕхӕ-лхӕхӕрӕм сырӕгушхо.

ЛЫШӕ Саньет.

1923—2013

Адыгэ Республикэм игъэзетэу непэ «Адыгэ макъкIэ» тызджэрэм иапэрэ лъэбэкъу лъэпкъ тарихьым зыщидзыгъэр илъэс 90-рэ хъугъэ. Тызсагъэу джы тызыхэт уахътэм гъэзет мин пчъагъэм якъыдэгъэкIыкIу тлъэгъурэм фэмыдаху, компьютерыр хэсэгъэкIышъ, типографиие ыцIэ епIонэу зышчымылгъэ охътэ чыжъэм тхэкIэ амал кызылгъэзыгъэхъыштыгъэ лъэпкъым ыбзэкIэ гъэзет кыдыгъэкIынуу зэрэхуыгъагъэм гупшысэкIэ фэкIожьыгъошIу дэдэп. Лъэпкъым зэкIэ кыхэкIыгъэхэм тинасып кыуыты, тыбзэкIэ гъэзет хэутыгъэ тилэ хъугъэ. Апэу ащ тыфэзыщэгъэ цIыфхэм дахэу афапIоу ямыфэшъуашэ шыIэп. Непэ гъэзетым игъэпсынрэ икыдэгъэкIынуу кIынэу кIапыкIырэр зэхэзылэхэрэм дэгъоу кIагурэлэ илъэсипшI пчъагъэкIу узэкIэлэбжъмэ адыгэ журналистикэм апэрэ лъагъо шыхэзышыгъэхэм зэшIуахыгъэ Iофым мэхъанэшхо зэрIэр.

1923-рэ илъэсым гъатхэм идэхэгъум, бзылфыгъэхэм я Дунэе мафэ — гъэтхакъэм и 8-м араб Iелфыбэр ытIапсэу адыгабзэкIэ тхыгъэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» цIэу зыфашыгъэм иапэрэ номер кыдэкIыгъ. Джарэуштыгъэ кыкIокIыгъ тIаддыгъ лъэпкъ гъэзетэу илъэс 90-рэ гъогу кызыкIугъэм итыгъэр шIэтэу непи кыгътфепсырэр.

«Адыгэ макъ»! Лъэпкъэу зымакъэ кызысхахыным лIэшIэгъубэм кIэхъопсыгъэмкIэ ащ фэдэ цIэ шIагъокIэ зэджэгъэхэ гъэзетыр азэнэджэ папкIэу уахътэм кыхэжъыуыкIыгъ. ЗипчъагъэкIэ 500 хъоу кытырадзэгъэ апэрэ номерыр зылгъэкIэхъэгъэ цIыфхэми, зэрыхъэгъэ унагъохэми шыIэныгъэ кIуачIэу ахэллымы, арыллымы хэхъоныгъэ шIагъо афишIыгъ, «тыбзэкIэ тхыгъэ тигъэзет игъогу зIухыгъ!» — макъэ IэтыгъэкIэ зыIохэрэм япчъагъэ хакъоу шIэхэу ригъэжыгъ.

Тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, зэлъашIэрэ журналист-публицистэу, адыгэ журналистикэм фэгъэхыгъэ IофшIэгъэ дэгъуб кызылгъэкIыгъэ ХъокIо Заур зэритхырэмкIэ, «1923-рэ илъэсым адыгэ къуаджэхэр кызызлыбыбыхъагъэх Адыгэ хэку исполкомым зэкIэ кIоджэ гъэцIагъэкIо комитетхэм писъмэу адыгабзэкIэ тхыгъэ гъэзетым иапэрэ номер кызырэдэкIыгъэм ыкIи хэкум адыгэу шыпсэухэрэм ар алэкIахъэу гъэпсыгъэным яхылагъэу афигъэхыгъэм». Цыфхэм афэкIорэ джэпсалъэу Хъахъурэтэ Шыхъанчэрые зыкIэтхэжыгъэм мырэуштыгъэу кышциIоштыгъ: «ЧеркесыбзэкIэ тхыгъэ гъэзетым иапэрэ номер кыдэкIыгъ, ятIонэрэ номерыр агъэхъазыры. Гъэзетым икыдэгъэкIынуу зэкIэ цыфхэр хэлэжъхэнхэ фэе, ар пстэуми алъыгъэлэсыгъэныр чIыпIэ органхэм япшъэрылъ. ЛъэпкъыбзэкIэ тхыгъэ гъэзетыр кызырэдэкIыгъэр игъо ыльэгъуэ, хэку исполкомым унашъоу ышIыгъэм кыделдыгъэ охътэл темышIэу гъэзетыр кызырэдэкIыгъэм фэгъэхыгъэ кыбарыр зэкIэ цыфхэм алъыгъэлэсыгъэнэу, фэныкIуагъэу ялэхэр гъэзетым кIатхынхэ зэрэфар

Мы сурэтыр редакцием илофышIэ куп 1941-рэ илъэсым тырахыгъагъ.

«Адыгэ макъэм»

зэхягъэшIыкIыгъэнэу, цыфхэр гъэзетым кIэгъэтхэгъэнхэу, зэкIэ учреждениехэм гъэзетыр кыбарыгъэхыкIыгъэнэу, гъэзетыр мазэм тIо кыдэгъэкIыгъэнэу». Джарэу афэгумэкIыштыгъэ Адыгэ хэку исполкомым итхъаматэ лъэпкъ гъэзетым икыдэгъэкIынуу икIэгъэтхэнэр.

Документэу цыIэхэм кызыраушысхатхырэмкIи, апэрэ лъэпкъ гъэзетым икыдэгъэкIынуу Iоф дэзышIагъэхэм ягукъэкIыжъхэу кыгътIыIэсыжыгъэхэм кызыз-рагъэлъагъорэмкIи, ХъокIо Заур кызырэдэкIыгъэм, кIын макIэп зэпачын фаеу хъугъагъэр лъэпкъым итарихьытхэгъэжъапIэ фэзышIыгъэхэм. Гъэзетыр зысхахынуу зысхауынуу типографиие зэрэщымылагъэм кыхэкIэу араб Iелфыбэр лъапсэу зылэ Iэпэрытхэ литографиие шыкIэм тетэу гъэпсыгъэ апэрэ номерхэр шIыгъошIугъэхэп.

Зэрыхъауытхэ пкъыгъоу агъэфедэщтыгъэр мыжъо Iабгъум ыкIышъу, ащ хъарыф зырызэу литограф тушкIэ гушIлэхэр тыратхэщтыгъэх, ар щымылэ зыхъукIэ, литограф кIэлэмкIэ зэкIэ ищыкIэгъэ гушIлэхэр тыратхэщтыгъэх, сурэтхэри тырашIыхъыштыгъэх. Джарэуштыгъэу кыныбэ палъагъозэ агъэхъазырщтыгъэ гъэзетым иномер пчъагъэмкIэ 500 хъоу кыдэкIыштыгъ.

Апэрэ адыгэ гъэзетыр зыгъэхъазырщтыгъэр а лъэхъаным тхэным зысхауыштыгъэу езыгъэжъэгъэгъэ, ыужыкIэ зэлъашIэ хъуштыгъэ тхэкIо цIэрыIоу, СССР-м и Къэралыгъэ премие кызыфагъэшъошэгъэ КIэрэщэ Тембот арыгъэ. Ащ кыгътхыжъыштыгъ: «А лъэхъаным Краснодар дэтыгъэ Политехническэ институтым сышеджэщтыгъ, ащыгъур ары «Интернационалыр» зысхауыштыгъагъэр, ар кызышIэм хэку исполкомым сачагъ, Хъахъурэтэ Шыхъанчэрыерэ ЦуамыкIо Хысэрэ кысагъэлъагъ «Интернационалыр», агу рыхыгъгъэти адыгабзэкIэ джэщ фэдэ тхыгъэхэр кызырэхъыштыгъ гъэзет кыдэгъэкIыгъэн зэрэфар. Ащ дэжъым шитхъуагъ «Адыгэ макъ» цIэу фэтыусынуу. Араб шрифтиIэ ащ кыхъаштыгъэр стхынхэу пшъэрылъ кысфашыгъэти, арэуи сшIыгъэ, экзэмпляр

закъор къуаджэхэм алэкIэбгъэхъан лъэкIыштыгъэти, кIэлэ литографием шыхэтыуынуу итхъуагъ, кIэлэгъунэм Iутыгъэ шъошI заводым дэжэ шытыгъэ литографиие цыкIум апэрэ экзэмпляр 500 шыхъызгъэуыгъагъ». Джарэуштыгъэу игъогу кыхъэ тежъагъэ тильэпкъ гъэзетэу цыфхэм шIу алъэгъугъэр. Ащ лъэгъохъышIу фэхъуагъ а лъэхъаным студентыгъэ кошхъэблэ кIалэу, адыгэ художественнэ литературэм ыужыкIэ лъапсэ фэзышIыгъэ, зэлъашIэрэ тхакIоу

1947-рэ илъэсым тырахыгъэ сурэтым лъэпкъ гъэзетым иредакциие илофышIэ куп ит.

КIэрэщэ Тембот. Гъэзетым иапэрэ номер кыхъагъэхэр ащ ылэкIэ ытхыгъагъэх, игъусагъэх Мишурие Казбекрэ Сергей Мироненкэмрэ.

Лъэпкъ гъэзетым иапэрэ номер КIэрэщэ Тембот адыгабзэкIэ зэридзэкIыгъэ «Интернационалыр» кызырэхъагъэр хэкум шыпсэухэрэм гопшхо ащыхъуагъ. Дунэе пролетариатим игимн, урыс социал-демократием ипартыйнэ гимн, Совет къэралыгъом иапэрэ гимн адыгабзэкIэ тхыгъэу кызырэхъауыгъэм кыгъэлъагъоштыгъ лъэхъаным дэлъэбэкIоным лъэпкъ гъэзетыр зэрэфэлорышIэщтыгъэр.

Апэрэ «Адыгэ макъэр» нэкIубгъуипIл хъоу пстэумкIи номери 8 кыдэкIыгъагъ. Ащ иаужырэ номер 1923-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м цыфхэм алэкIэхъагъ. Гъэзетым иапэрэ номер «Интернационалым»

фэшъхъафэу Москва дэтыгъэ Всесоюзнэ макъумэщ выставкэм фэгъэхыгъэ тхыгъэр, хэкум кысхауыштыгъэр хъугъэ-шIагъэхэм ащышхэр кысхауыштыгъагъэх. Урысыем и Къыблэ-КъокIыпIэ игъэзетэу «Советский Юг» зыфилоштыгъэм кызырэдэкIыштыгъэмкIэ, «Адыгэ макъэм» ренэу кысхауыштыгъэ гъэшIэгъонхэу Совет хабзэм гъомылэпхъэ политикэу хъакулахъхэм алъэныкIокIэ пхырищырэм, хэкум шыIагъэу илъэс зэфэшъхъафхэм ильыгъэм, лъэпкъ шIэжъым, гъэхъагъэу зыфакIохэрэм ыкIи нэмыкIхэм афэгъэхыгъэхэр. Гъэзетым пшъэрылъ шыхъагъэу зыфигъэуцужыштыгъ гъэсэныгъэм адыгэхэр нахыбэу пы-

щэгъэнхэр, лъэпкъ шIэжъыр къэгъэуштыгъэныр, къэралыгъэ политикэр зыфэдэр ежъхэм абзэкIэ цыфхэм агурыгъэлэгъэныр, игъорыгъозэ урыс ыкIи дунэе культурэм адыгэхэр хэшэгъэнхэр».

Джарэуштыгъэу «Адыгэ макъэр» лъэпкъ журналистикэу ыужыкIэ лъэпсэшIу зышIыштыгъым иапэрэ шыоу лIэшIэгъухэр зыкIыхъэгъэщт гъогум илъэс 90-кIэ узэкIэлэбжъымэ тежъагъ. Апэрэ адыгэ гъэзетым иномери 8-мэ кызызIуахыгъэ унапчъэм гушIуа-

псэукIэм» иапэрэ номер кыхъэгъэ пэрыт статьям кIэтхэжъыгъагъ ВКП(б)-м и Адыгэ хэку комитет исекретарэу Л. Глазовыр. Ащ гъэзетым ыпашъхъэ пшъэрылгъэу кысхауыштыгъэуцохэрэм ащыштыгъэх къуаджэхэмрэ къуытырхэмрэ гъэзетеджэхэр нахыбэ ащышIыгъэнхэр, ахэм ящыкIэгъэ кыбархэр ренэу алэкIэгъэхъэгъэнхэр, кIоджэдэсхэм яныбдэжъу шыпкIэ хъуныр, лэжъэ-кIо жъугъэхэм лытэныгъэу кысфашырэм хэгъэхъогъэныр, кIатхэхэрэм япчъагъэ нахыбэ шIыгъэныр. Рубрикэхэу «Къуа-

джэхэм, селохэм, къуытырхэм», «Советскэ республикэмкIэ», «Профсоюз шыIагъ», «Капиталым ихэгъэгъухэм» зыфилохэрэм ачIэтхэу кыбар гъэшIэгъон зэфэшъхъафхэр гъэзетым кысхауыштыгъэх. «Адыгэ псэукIэм» иредакторыгъ Хъаткъо Ахъмэд.

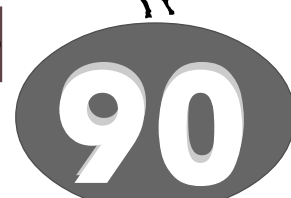
1929-рэ илъэсми лъэпкъ гъэзетым ыцIэ зэблихъугъ. ШэкIогъум и 7-м кыдэкIыгъэ номерым тетыгъ «Гъупчъэ-уат» ылоу. Ари нэкIубгъуипIл хъоу тхъамафэм щэ кыдэкIыштыгъ, пшъэдэкIыжъ зыхырэ редакторэу илагъэр Барцо Хъарун. Ащ ыуж, 1931-рэ илъэсым, гъэтхакъэм и 1-м «Колхоз быракъкIэ» еджагъэх адыгабзэкIэ кыдэкIырэ гъэзетым. Ащ итираж 7880-м нэсыгъагъ.

Джаужэ бэмэ зэлъашIэрэ цIэу «Социалистическэ Адыгей» зыфиIорэм лъэпкъ гъэзетыр кысфэкIуагъ. Ар тетэу 1938-рэ илъэсым мэлылфэгъу мазэм кысхауыштыгъагъэу илъэс 63-рэ кыдэкIыгъ. А охътэ кIыхъэм кысхауыштыгъэу гъэзетым икыдэгъэкIынуу цыфхэбэ дэлэжъагъ.

Сэри институт ужым «Социалистическэ Адыгей» иредакциие 1958-рэ илъэсым ищылэ мазэу IофшIэныр цезгъэжъагъэ-гъэшIэ, сакIэ ащ шылэжъагъэхэм, Iоф зыдэсшIагъэхэу непи сыгу имыкIыхэрэм нахэ игъэ-кIотыгъэу сакытегушылэ сшIо-игъу.

Зам ыпэрэ ыкIи зэо илъэсхэм къакоцI редакцием Iоф шызышIагъэхэм афэгъэхыгъэ кыбарэу къауатэу зэхэсхыгъэр макIэп. А пстэумэ анахэ къахэщырэр а охътэ чыжъэм лъэпкъ гъэзетыр зыгъэхъазырщтыгъэхэр журналист IэпIасэхэу, адыгабзэкIэ тхэнхэм лъэшэу фэшагъэхэу зэрэщытыгъэхэр ары. Бэ ахэм ащышъу зэо мэхъаджэм гухэлъышIоу ялагъэхэр кызыдымыгъэхъуыгъэхэр.

Хэгъэу ззошхоу къежъагъэм зыкIэлэмыпэ пчыпиджынуу пным шыпзыгъэуцужыгъэ журналист мин пчъагъэу хэгъэгум икIалэхэм, инэмыкI чIышIэхэм кыарыкIыгъэхэм ясатырэ яфэшъошэ чIыпIэ шаубытыгъагъ лъэпкъ гъэзетым иредакциие чIэкIыи, фыртынэ лыгъа-ем хэхъагъэхэм. Шаубытыгъэ

кыдыеп, ахэм ащыщхэм ацлэ дышхэ хьарыфкIэ тхыгъу лъапкым итарихъ жьогъо нэфхэу кыыхъжыуыкIыгъэх.

Адыгэ гъэзетым иредакцие чIэкIыи заом имашIо пхъагъэхэм ащыщхэу журналист 14 хэгъэгум, лъапкым апашхэ пшъэрлыгъу шырылэр агъэацIэ-зэ фэхыгъэх. Ахэм ацлэ непэ къесIо сIоноигъу: Хь. Андырхъуаер, Хь. Гышчыр, Хь. Къадэр, Р. Меркицкэр, А. Сапыр, Д. Тыгъужыр, Я. Джанхотыр, А. Уджыхъур, Хь. Уджыхъур, М. Цир, М. Чэмышор, С. Гошэкъор. Мыхэм нахъ къахэз-

егъэджэ IофшIэным кыпэкIи, 1952-рә ильэсым гъэзетым иредакторэу агъэнэфэгъэгъэ Андырхъое Джантэмыр. Ильэс 31-рә а IэнатIэм зыIотым цыфышIу дэ-дэу шытыгъэ джамбэчыелIым идахэ фэшхъаф аригъIуагъэп. Цыф шырытгъу, гукIэгъушхо хэлъу, хэти кекIушт дэгущы-лакIэ кыфигъотгъу, губжын Iоф кыыхъафхэу, адыгэлI шъыпкъагъ Андырхъуаер. Ильэс 20-м ехъу сәри Джантэмыр Iоф дэсшIагъэш, шIу фэшхъаф еслъэгъулагъэп, удэлъжынкIэ гупсэфу, кыпфишIэшун шы-Iэмэ къоганэ ымышIу, зэхэ-щкIэ амалыбэ IэкIэлхэу шы-тыгъ. ЗышIэщыгъэ пстэуи непэ кызынэсыгъэм шIу фэшхъафкIэ ащ игугъу ашIырәп.

лъапкы гъэзет фэлъжыгъэх Шэр-тэнэ Хьамедэ, ХьакIэмызэ Рэщы-дэ, Хьуажэ Исмахылэ, Шьхъап-лъэкIо Хьисэ, Жэнэ Къырымы-зэ, Хьушт Хьалидэ, Шьоджэ Мыхъамчэрые, Цей Аскэрбий, Еутых Шумафэ, Iэшынэ Хьаз-рэт, Нэтхэо Чэмалэ, Цуякъо Джэхъфарэ. Ахэми тигъзет шIоу фашIагъэр бэ.

Ильэс зэфэшхъафхэм тире-дакцие Iутыгъэху непэ кытхэ-мытыжхэри макIәп. Ахэм ацIи къесIо сIоноигъу: Хьуажэ Мыхъамод, ХьатIэнэ Абдул, Цуа-мыкъо Хьис, Блэшэ Мыхъамод, Шьуджэн Мыхъамодэрэ Нинэрэ, ПэтIюшэ Мурат, Хьатитэ Хьа-рун, Дыхъу зэшху Муратрэ Хьисэрэ, Дэхъу Хьусен, НэшIэ-къуи Къасимэрэ Аслъанрэ, Шьо-

цIэрыIо хьунхэм фишагъэхэри макIәп. ШIэныгъэ зэфэшхъаф-хэмкIэ доктор ыкIи кандидат, профессор ыкIи академик хьу-гъэху тинаукэ хэхъоныгъэшIу фэзышIыгъэху, зыцIэ лъапкы тарихым хьазыгъэтхэгъэху Къу-ныжэ Мыхъамэт, Тхьаркъохъо Юныс, ЦуукI Налбий, Бэджэнэ Мурат, Шьаукъо Аскэр, Мэрэ-

кIыгъэм цIэу иIагъ «Адыгэ макъ». Джаруштгъу ильэс 68-рә зытешIэ нэуж кыфигъэзжыгъ гъэзетым инэфылтэ кызылхы-гъо зэреджэщыгъэхэм.

Непэрэ «Адыгэ макъэр» нэ-кIубгъуй хьоу тхъамафэм тфэ кыдэкIы. Ащ иредакцие Iоф шызышIэхэрэм, мафэ ктэс гъэ-зетыр нахъ гъэшIэгъонэу, еджэ-хэрэр ыгъэрэзэнху зыгъэпсы-хэрэм уакытегушыIэн хьумэ, апэу зыцIэ къеIогъэн фаехэр IофшIэнэу хахыгъэм ильэсыбэ хьугъу фэшпыпкъу редак-цием непэ шылажэхэрэр арых. Ильэс 20-м кышгъэгъагъу 40-м ехъоу гъэзетым фэлъжыкIэ НэшIэкъуй Заур, БрантIэ Каз-бек, Нэхэ Рэмзэнэ, Хьурмэ Хьусенэ, Сихъу Гошнагъо, Тхьаркъохъо Сафет, ЖакIэ-мыкъо Аминэт, Лышэ Саньет, Мамыжэ Любэ, Къуанэ Рурэ, Сэхъутэ Нурбий, ЕмIыль Нур-бий, Пэнэшъу Аминэт, Нэфышэ Светланэ, Нешэ Светланэ. Ахэм ауж лъапкы гъэзетым яшыIэ-ныгъэ рапхыгъ Мамырыкъо Ну-рыет, Хьушт Щэбанэ, Сет Фати-мэ, Нэгъой Сафет, Беджэлды Асыет, Гьогъо Зарэ, Къэзэнэ Юсыф, Шьаукъо Аслъангуашэ, Кларэ Фатимэ. Журналист лъа-гъом теуцохэ ашIоигъоу мы аужырэ ильэсхэм редакцием кыIухыгъэх ныбжыкIэху Хьут Нэфсэт, Хьагъур Сусаннэ, Дзыбэ (ГутIэ) Саньет, Тхьар-къохъо Адам, ПатIыкъо Анетэ, ШхончбэшIэ Рузанэ, компьюте-рым Iоф рызышIэхэрэм къа-хэхъуагъ. А пстэумэ непэ япаш «Адыгэ макъэм» иредактор шьхъаIэу Дэрбэ Тимур, ари ыпшъэкIэ зигугъу кэтшIыгъэхэ тхэкIо-усакIохэм афэдэу адыгэ литературэм непэ зилах хэзыль-хьэрэмэ ащыщ, усакIо.

Непэ «Адыгэ макъэм» иредак-цие шылажэхэрэм пшъэдэкIы-жыу ахьырэр къагурыIоу гъэ-зетым ипшъэрлыгъэ цыфIэным яшпыпкъу Iоф дашIэ. На-хьыжхэм шэнышIуху редак-цием чIалъхыгъэхэм афэшпып-къэху ахэм яIэпIэсэныгъэ ха-гъахэ.

Гъэзетыр уахътэм игъун-джэш, адыгэ лъапкым кыры-кIуагъэр, ащ игухахъуи, игухэ-кIи, итхъагъуи, икыныгъуи итIэлагъох. Тилъапкы культурэ хэхъоныгъэ ышIынымкIэ, тыб-зэ кызытэнынымкIэ, адыгэ ли-тературабэр уцунымкIэ, ады-гагъэм инэшэнэ шIагъэхэр кьэлэтыжыгъэнхэмкIэ, ахэр тишыIэныгъэ пытэу хэгъуо-жыгъэнхэмкIэ «Адыгэ макъэм» ышIагъэм ыкIи ышIэрэм яфэ-шъошэ уасэ къафашIы. Джащ фэдэу дэхагъэм, зэфагъэм, гу-кIэгъум афэпIугъэнхэм, респуб-ликэм цыф лъапкы зэфэшхъа-фэу шыпсэхуэрэм азыфагу зэкъошныгъэ-зэгурыIоныгъэу ильыр нахъ гъэпыгъэгъэным гъэ-зетыр сыдигъуи афэIорышIэ, тапэкIи афэIорышIэшт.

Ильэсыбэ огъашI, тилъапкы гъэзет нэфэу «Адыгэ макъэр»!

ЛIЭХЪУСЭЖЬ
Хьаджэртбий.

Адыгэ Республикэм изаслу-женнэ журналист.

ИТАРИХЪ ГЪОГУ

гъэщы сIоноигъу бзылфыгъитIу. Ахэр Хьарэтэ Дзгуашэрэ Хьа-титэ Нэфсэтэ. Ахэм ильэс пчъа-гъэрэ лъапкы гъэзетым икы-дэгъэкIын Iоф дашIагъ.

Лъапкыи, гъэзетми сыд фэ-диз шытхъуа къафихыгъэр ады-гэ гъэзетым шылэжыщыгъэ усэкIо ныбжыкIэу Андырхъое Хьусенэ. Ильэс 20-м итыгъ ны-Iэп ащ икълэмэу усэ шIагъохэр кызыпкыгъэху езыгъэжыгъэр ыгъэтIыгъи, Iашэр ышти заом ижъотыпIэ зыхахъэм. АдыгэлIым икIагъу заом Iухъэрэм «къэштэгъ ямыгъау, сикIал» зэрэриошты-гъэм рыгъуазэз, къыныгъэ чIы-пIэ зэфэм кыфIагъэп, пым кыфызэкIэкIуагъэп. Украинэм ит къутырэу Дьяковым джэ иIэ Iошхъэ мылбагэм адыгэлI шыпкыгъэхэр зыфэдхэр ащ кы-щигъэлъэгъуагъ. Игъусэху зо-пIэ чIыпIэ зэжъум кыкIыжы-хэрэр кыуухъумэхэзэ, кьэгъэгъэ даху зыкызылхыгъэху езыгъэ-жыгъэ, ильэс 20-р кызыпкы-чыгъэ кыдыем пый мэхъаджэ-хэр «Зыкъэт, урыс!» алуи кы-зеджэхэм, улагъэхэр зытелъ по-литрукым «Урысхэм затырәп!» ариIожыи, аужырэ гранатэр ыпашхъэ ридзжыи, кьэзыу-хъагъэхэм хьадэгъур къафи-хыгъ, ежымыи ымыгъыгъэ усэ-хэри, ятэ-янэхэми лъапкыи афыриIэ шIулъэгъури, кымы-щэгъэ пшъашхэм инэшIэгъуи ыбгъэгъу дэлъху фэшхъаф ду-наим зыдихыжыгъэх. Хьусе-нэ лыгъэ инэу зрихыгъэм иро-динэ осэшхо кыфифыгъ: хэ-гъэгъушхом иусакIохэмкIэ аперэу тилъапкы гъэзет шIулъэгъоу фырыIэм хэзыгъэхъоштыгъэ ады-гэ кIалэм Советскэ Союзым и ЛыхъужыцIэ кыфаусыгъ.

«Социалистическэ Адыгеим» цыф шIагъоху фэлъжыгъэхэр макIәп. Заом кыкIыжыгъэхэзэ, ильэс зэкIэлъыкIохэм гъэзетым иредакцие Iоф шIагъэу Iухэ-гъагъэхэр арых охътэ кIыхъэм кыкIоIа ащ ищыгъу язгытэ-Iуагъэхэри, ныбджэгъушIу ищыфхэм ар афэзышIыгъэхэри.

Тилъапкы гъэзет ия 90-рә ильэс зышыхэдгъэу нэфыкIырэм дахэкIэ ыцIэ епIоныр емыпэ-сыгъэу редакцием шылэжы-гъэхэм зи ахэтәп. Апэу кызы-резжыгъэ сIоноигъор Хэгъэу зэ-ошхом имашIо хэтыгъэу, кIэлэ-

Ащ ыуж редактор шьхъаIэу тиколлектив иIагъэх Мэрэтыкъо Рэмзэнэрэ ХьакIэмызэ Биболтэ-рэ. Мыхэр непэ шымыIэжхэми, адэлъжыгъэхэм шIукIэ агу илтых.

НыбжыкIэ зэрэзеткIыхэрэ шIагъо шымыIэу, заом кыкIы-жыгъэ кIэлабэ гъэзетым фэлэ-жыгъэху ильэс зэфэшхъафхэм редакцием кыIухыгъагъэх. Ахэм ащыщыгъэх 1912-рә ильэ-сым кызыдэхъугъэхэ Пэрэныкъо Муратрэ Бэджэнэ Илясэр. Мурат редакцием Iоф шIагъэныр зы-регъагъэм зылашIэ хьугъэ усэ-кIуагъэми, ильэс заулэу гъэзе-тым зыфэлъжыгъэхэм ишIогъэшхо кьекIыгъэу ылыгъэщыгъ. Иляс игъашIэ шышэу ильэс 21-рә лъапкы гъэзетым ритыгъ. КIэлэ-егъэджэ ыкIи партийнэ IофшIэ-ным, зэо ильэсхэм апсыхыгъэ хьатыгъужыкыое кIалэм бэ гъэ-

джэ ФатIимэт, Хьурмэ Сас, Мыгу Шамсэтрэ Ахьмэтрэ, ЛIэхъусэжэ Нурбий, Бэрэтэрэ Хьамид, Еутых Юсыф, Хьунэ Мурат, Цурмыт Шумаф, Чэсэ-бий Юл, Бэгъ Нурбий, Хьагъуп Аскэр, Нэхэ Руслъан, Хьаджэ-быекъо Хьис, Джэндэрэ Ахьмэт, Шьаукъо Мухътар, Хьагъур За-урбэч, Хьаткъо Октик, ТIэшъу Изолик, Кобл Салбий, ЖакIэ-мыкъо Шумаф, ХьапэкIэ Хьид, Нешэ Рэщыд, Шьхъэлэхъо Ис-лъам, Мэрэтыкъо Къасим, Пэ-нэшъу Рамзин, Елмырзэ Кушы-ку, Шьоджэ Аслъанчэрий, Устэ-къо Барыч. Мыхэми афэлъэкIы-щыр зэкIэ лъапкы гъэзетым фашIагъ.

Джы сигуапэу хэгъэу нэфы-кы сIоноигъор лъапкым цыф цIэрыIуагъу кыыхэкIыгъэхэм тигъзет «кIыш» шыпкы зра-фэхъугъэр ары. Ильэс зэфэш-

Гъэзетым фэлъжыгъэхэм ащыщ купым мы сурэтыр 1954-рә ильэсым тырахыгъ.

зетым шIоу фишIагъэри, зыдэ-лажыгъэхэрэм лъытэныгъэу фа-шыштыгъэри хьопсэгъуагъ.

1935—1938-рә ильэсхэм хэку гъэзетэу «Социалистическэ Ады-геим» Iоф шызышIэгъэ, лыгъэ зэрэхэлтыр кызыщыгъэлъэгъо-гъэ заом ыуж редакцием кызыгъэ-зжыгъэгъэ Лъэустэн Юсыф зэриоштыгъэмкIэ, лъапкы гъэ-зетыр ары тхэным пызышIагъэ-ри, икълэмпы кыпыкIыхэрэр бзэм ыльэныкъокIэ нахъ зэри-гъэфэнхэм фэзыгъэсагъэри. Нэ-ужым ари зылашIэрэ тхакIо хьугъагъэ.

Джащ фэдэу заом кызыхэ-кIыжыгъэм ильэс пчъагъэрэ ти-

хъафхэм тиредакцие Iоф шIагъэ адыгэ тхакIоху КIэрэщэ Тем-бот, Хьаткъо Ахьмэд, Пэрэныкъо Мурат, Лъэустэн Юсыф, Андыр-хъое Хьусенэ, Iэшынэ Хьазрэт, Цуякъо Джэхъфарэ, МэщбэшIэ Исхъакъ, Пэнэшъу Сэфэр, Бэрэ-тэрэ Хьамидэ, Пэнэшъу Хьазрэт, Кошбэе Пшымафэ, Къуекъо Налбий, Бэгъ Нурбий, Нэхэ Руслъан, Цуекъо Юныс, Хьур-мэ Хьусенэ (непи щэлажэ). Мыхэми якълэмпынэу тхыгъэ гъэшIэгъоныбэ кызыпкыгъэр зышIагъэчаныгъэр тигъзет.

Лъапкы гъэзетым гъогоу зы-тыришагъэхэм шIэныгъэлэжэ

Лъэпкъ гъэзетым

90

непэ фэлажъэхэрэм ащыщхэр

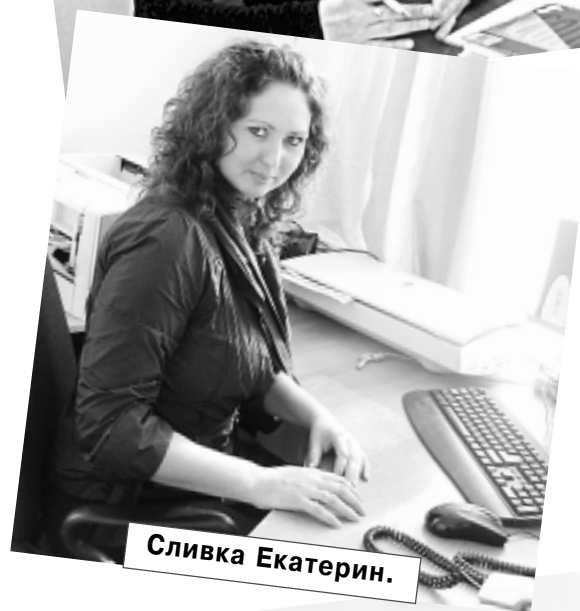
Мамырыкъо
Нуриет.

Шхъэлэхъо Светлан, Галина Шипиловар, Къат Нэфсэт.

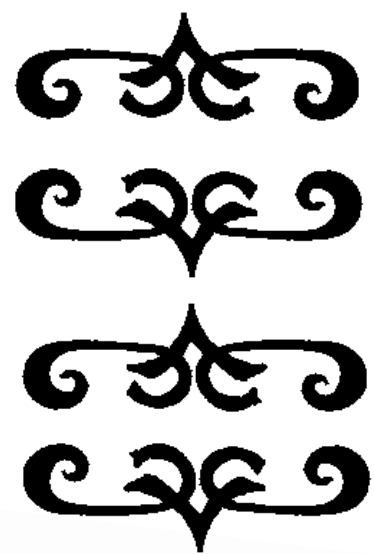
Платыкъо Анет.

Сливка Екатерин.

Гъогъо Зарэрэ Мамыжъ Любэрэ.

Къуанэ Рурэрэ Беджэлды Асерэ.

Пэнэшъу Аминэтрэ Нэгъой Сафиятрэ.

Шхончбэшэ Рузан.

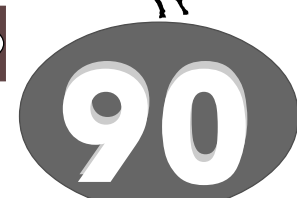

Нешэ Светланэрэ Сет Фатимэрэ.

Іэшъынэ Аслъан.

1923—2013

Сафэраз

Сильэпкь сыфегъэлажъэ

Джыри еджапэм счлэсызэ гэзетэу «Адыгэ макь» кызытфахыкь, тиуагъо исхэм ямызакъоу сэри сшлогъэшлэгъонэу седжэщтыгъэ. Джащ

фэдэу адыгабзэм, шэн-зэхэты-клэхэм, нэмыкхэм афэгъэхыгъэу сочинение тхынэу кызытатыкь гэзетым кыхьэрэ тхыгъэхэр згъэфедэхэу кыхэкьыщтыгъ. Апшъэрэ еджапэр кызысэхуым мы гэзетым сишлэныгъэ еспхынэу хуугъэ. Сиофшлэн зесэ-гъэжаклэм лъэшэу зишлуагъэ кысэзыгъэкьыгъэхэу Хьурымэ Хьусенрэ Емтлыл Нурбийрэ инэу сафэраз. Ахэм ыкь нахьыжхэм саклырыплъыгъэ, сэри журналист сэнэхьатим ишъэфхэр кызылэкьыгъэханхэм сишъыпкьэу сыпылтыгъ. Гэзетым имэфэкьыкьлэ зклэ сиофшлэгъухэм сафэгъушлосиоигъу. Псауныгъэ ялэу, дэгъу нэмыкь къямысхуэлэу шы-лэнхэу сафэлабэ.

КИАРЭ Фатим.

Гэзетэу «Адыгэ макь» тиунэ кымыхыгъэу зы мази кыхэкьыгъэп сшомы сыхэукощтэп. Адыгабзэкьлэ кыдэкьырэ гэзет закъом сидигъуи сшлогъэшлэгъонэу седжэщтыгъ, мыщ лут журналистхэм лэпэлэсэныгъэ ин зэрахэлтыр кыхэзгъэщыщтыгъ.

2003-рэ илээсым кысгъэгъэжыгъэу редакцием Иоф шысшлэнэу езгъэжыгъэ ыкь ащ сырыклэгъожъэу уахтэ кыхэкьыгъэп. Сисэнэхьат ишлуагъэкьлэ щытху зыпылты цыфыбэм нэлуасэ сафэхуугъ, анахь шъхьалэр сильэпкь сыфэлэжъэн амал силэ хуугъэ.

Опытыхо зылэкьлэ тинахыжхэм адакьлоу непэ «Адыгэ макь» журналист ныбжыкьлабэ лут зэрэхуугъэр анахь лъэныкьо шъхьалэхэм ащыщэу сэлъытэ. Сыд плэмэ гэзетым инеушъэрэ мафэ ахэр арых лъызыгъэкьотэщтхэр, ищытху азыгъэлэщтхэр.

Илээс 90-рэ хуугъэу лъэпкьым фэлэжъэрэ

«Адыгэ макь» тапэки хэхьоныгъэхэр ышлынхэу, гэзетеджэхэм япчъагъэ хигъахъозэ ыпкьлэ лъыкьотэнуу фэсэлэ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэм бэ сыгу кьагъэкьыжъыгъэр

Джырэблагъэ сурэтхэр зылэ альбомым сеплэызэ, редакцием иофшлэ купэу сэри сызыхэтыгъэр сапэ кыфагъ. Ащ бэ сыгу кыгъэкьыжъыгъэр. Зэкьлэм апэу мафэу ащ сыкызыкьлогъагъэр сынэгъу кыкьлэуцожъыгъ. Ар зыхуугъэр 1956-рэ илээсым шышъхьэлум и 28-р ары. А мафэм

Къуныжъ Мыхьамэт сапэ кыфагъ. Сэлам кысыхи, сиофхэм язытет кыкьлэуцлэгъ. «Чылэм сидэкьыщтэп плэщтэ сшлэрэп нахь, Мыкьуапэ лэжъэпэ дэгъу кышыпфэзгъотыщт. Хэку гэзетэу «Социалистическэ Адыгеир» нэклубгъуиплэу кыдагъэкьыгъэ унашъо шы. Арышъ, Иофшлэпэ чыплэхэр тилэщтых. Сэ непэ сэкьожъышъ, джыри цыф тищыкьлагъэ зыхуукьлэ, уахтэ темышлэу макъэ кыозгъэ-лущт», — ылуи тызэбгъодэ-кьыжъыгъ.

А лъэхьаным комсомолым и Кошхъэблэ райком зональнэ инструкторэу сылуыгъ. Ау Адыгэ кьэралыгъо клэлэгъэ-джэ институтым заочнэу сызэрэщеджэрэм кыхэкьлэу еджапэм клэлэгъэаджэу сыкьонэу сыфэягъ. Ары шъхьаем, чыплэ илагъэп.

Ятлонэрэ пчэдыжыым Иофшлэпэм счлэхъэгъэ кьодыуе телеграммэ кысатыжъыгъ. Ащ итхэгъагъ: «Псынкьлэу кьэс,

уилэжъэпэ чыплэ хьазыр».

А мафэ дэдэм Мыкьуапэ сыкьэкьлауагъ. Редакциер зы-дэщылэр сшлэрэп, сыкьлэуцлэзэ кьэзгъотыгъ. Офицерхэм я Унэ ыкьыкьлэ дэт унэ цыкьлэ горэм редакциер члэтыгъ.

Мыхьамэт редакторым дэжъ счлэищэагъ ыкьлэ рилуагъ: «Мары машинисткэ кыпфэсшагъ».

Редактор шъхьалэу Андырхъое Джантэмыр нэгъуихыгъэу кысепгъокигъ, сигъэтлысы сызшыщхэм, Иофэу сшлэрэм, хэуыкьлэ сшлэмэ кьакьлэуцлэгъ.

— Фатимэт дэжъ кьлэу, уигъэ-сэщт, — кысылуагъ.

Ягъумэ Фатимэт ыналэ кыстэтэу, кыздэмышъхьахэу хэуыкьлэ сигъэшлагъэ ыкьлэ ащ кышыгулагъэу лэнэтлэ зэфэшъхьафхэр згъэацлэхэзэ, илээс 33-рэ фэдиз сышылэ-жыагъ, редакциер сятлонэрэ унэу слыгъэщтыгъэ нахь, нэмыкьыгъэп. Арэушгъэу зыкьлэ-хуугъэми шэф хэлэп. Куп зэгъурыложыым сиплугъ, силэ-жыгъ. Шъхьэкьлэфэныгъэхэу

кысфашлэу, тым, сшынахы-жыым фэдэу кысфшыщтыгъэх. Ахэр редактор шъхьалэу Андырхъое Джантэмыр, Хьуажъ Исмахьил, Хьакьлэмы-зэ Рэщыд, Шьоджэ Мыхьам-чэрый, Пэтлышэ Мурат, Бэ-джэнэ Иляс, Хьушт Хьалид, нэмыкьхэри. Зыцлэ кьеслуагъэхэм ядунай ахьожъыгъ, инэу сафэраз, Тхьэм джэнэт кьарет.

Гэзетым июбилей ладжы-ми сахэлэжыагъ, ау анахьэу

сыгу кьинэжыгъэр лэшлэгъу ныкьор зышыхагъэунэфыкьы-гъэр ары. Ар Къурджыпс «Дружбэм» и Унэ цыкьлэхэу лутхэр арых зыдэщылагъэр. Хьакьлэ бэдэдэу кьекьоллэгъа-гъэхэр Къэбэртэ-Бэлыкьарым, Къэрэщэ-Щэрджэсым, Абхъа-зым ыкьлэ нэмыкьхэм кьары-кьыгъагъэх. Пшынауи хэтэу чэфэу екьокьыгъагъ.

КЪАЗЫЙ Цуц.

Адыгабзэр дэгъоу пшлэнэу уфаемэ...

Тиньдэльфыбзэ изэгъэшлэнкьлэ кьэ-кьуапэу, амалэу шылэр макьлэп: адыгэ тхыгъхэр, журналхэу «Зэкьошныгъэр», «Жьогъобыныр», Адыгэ телерадиоком-панием икьэтынхэр, адыгэ драматическэ театрэм икьэгъэлэгъонхэр, «Жьыур», нэмыкьхэри. А зэкьлэм анахь лэрыфэгъоу, анахь кьуачлэ зилэу сз слыгъэрэр гэзетэу «Адыгэ макь» ары.

Илээс 50-м ехьурэ клэлэгъэаджэу Иоф зысэшлэм ар силэпылэгъугъ, сиупчлэжъэ-гъугъ, ныбджэгъу шыпкьэ сфэхуугъ. Джыри ащ сыфэшъыпкь, семьджэу зы мафи кыхэкьыгъэп. Арышъ, теубытагъэ хэлъэу кьэслон слъэкьыщт: адыгэ гэзет-ыр адыгабзэмкьлэ, адыгэ литературэмкьлэ, этнокультурэмкьлэ, тарихыэмкьлэ езгыгъэ-джэхэрэ клэлэгъэаджэхэм ящыкьлэгъэ шыпкь. Ащ кыхьэрэ материалхэр урок-ми, урок ужым зэхашэрэ Иофтыгъабзэхэм-кьлэ лэубытыплэшлэх. Клэлэгъэаджэр бэрэ лъыхуагъэкьлэ кымыгъотыщт тхыгъэхэр ащ кьехьэх. Етлани а тхыгъэхэр кьэнэ-

жыых, узыщыфаем бгъэфедэнхэ олъэкьы. Урок дэгъум итын зи шэф хэлэп: зэ-пымыоу уеджэн, зыфэбгъэхъазырын фае. «Уеджэфэ укьлээгъэадж», — хьаулыеу алуагъэп. Цыфыр шызыгъалэрэр, ылэ-тезгыгъэтырэр ышхырэ закьор арэп, ащ дыкьыгъоу гушъхьэ гъомыли ыгъотын-фае. Ащ фэдэ кьуачлэ илэу плыгътэн плъэ-кьыщт гэзетым. Адыгабзэр дэгъоу пшлэ-нэу уфаемэ, тигъэзет клэлэгъэаджэу ямы-шыкьлэ: еджаки, тхакьлэ уигъэшлэщт, бзэм ибаиныгъы кыплэкьлэхьащт, гъогу зафэ утыришэщт, шылэныгъэр кыпфигъэп-сынклэщт.

Гэзетым иофшлэхэм ящытхуэ плоныр зэрамыкьлэсэр тэшлэ. Арэу шыт-ми, ямэфэкьлэ мафэу хагъэунэфыкьлэрем ехьулэу яфэшшэ, кьалэжыгъэ гушылэ афэплоныр мыемыкьлоу сшлэшлэ. Сыз-ушгъэу ягугъу умышлына уириеспубликэ, уихэгъэу арыл кьэбар жьугъэр кып-

лэзыгъэлэсыр, цыфхэм язэхэшлэ-кьэзылэтыр, гушхуагъэ кыпхэзылэхьэрэ статьяхэр кызылэкьлэтыр журналист лэпэлэсэхэу лэхъусэжъэ Хьаджэрэтбий, Емтлыл Нурбий, Мамырыкьо Нуриет, Сихьу Гошцагъо, Жакьлэмыкьо Аминэт, Шьауко Аслангуашъ, Тхьаркьохъо Са-фьет, Хьут Нэфсэт, Тхьаркьохъо Адам, Нэхэе Рэмэзанэ, Сэхьутэ Нурбий, нэ-мыкьлэхэм!

Гэзетыр зышпырэр журналист за-кьохэр арэп. Ар кьагъэпсэужы лъэпкьым игумэкьлэхэр, инеп, инеуш зышымыгъэ-гъушхэхэрэ тишлэныгъэлэжъэ цэрылохэу Шъхьэлэхъо Абу, Къуныжъ Мыхьамэт, Бырсыр Батырбий, Тхьаркьохъо Юныс, Мамый Русьланэ, Гъыш Нухъэ, Бэджэ-нэ Муратэ, Шорэ Ибрахьимэ, Щэшлэ Каз-бек, Тэу Асланэ, Цуекьо Алий, Цуекьо Нафсэт. Тхакьлохэу Мэщбэшлэ Исхьакь, Пэнэшъу Сэфэр, Хьурмэ Хьусенэ, Цу-

екьо Юныс кьатхыхэрэм узылэпашъ, лъэпкь шэн-хабзэхэм дэхагъэу ахэлтыр кыплэагъэлэсы, ащкьлэ уасэ зыфугагъэ-шъыжы.

Иофыгъо зэфэшъхьафхэм агъэгумэкь-хэу, ястатыхэм плуныгъэ кьуачлэ ялэу кьатхэрэмэ ащышых Кьат Теуцожъ, Гьукьлэл Нурбий, Мэхьош Русьлан, Ожъ Аскэрбий, Хьодэ Сэфэр, Къуекьо Ас-лэанбий, Мэщфэшлэ Нэджэдэ, Хьаудэкьо Шыхьамызэ. Мыхэм ятхыгъэ гэшлэ-гъонмэ тызэряжэрэр, тызэряджэрэр ятло тшлэишъу.

Уреспубликэу зыолыгъэжъмэ, гэзетыр шылэн, улъэпкьэу узэплъыжыгъэмэ, уилъэпкь гэзет кыптыкьлэ, уеджэн фае. Джащыгъум «сыадыгъ» плон плъэкьыщт.

Зэкьлэ гэзетым дэлажъэрэмэ ыкьлэ ащ ишлын илахь хэзылэхьэрэмэ ямэфэкьлэ мафэкьлэ тафэгъушлэ, псауныгъэ ялэу бэрэ лъэпкьым фэлэжъэнхэу, ягъэзетеджэхэм яшлулэгъу шымыкьлэнхэу афэтэлэ.

БЛЭГЪОЖЪ Мир.

Адыгэ Республикэм народнэ гэ-сэнныгъэмкьлэ изаслуженнэ Иофшлэ, клэлэгъэаджэ Иофшлэным иветеран.

1923—2013

Ерэгъэгущлохэ зэпыт

Тильэпкъ гъэзет илъэс 37-рэ ныжкэрэ 10ф шысшэнэу сина-сып кыыхыгъ. Арэу зэрэщыт-зи, къэзгъэшагъэм ызыныкыо фэдиз хъазыр зэстыгъэ гъэзетым иредакция сылухъанэу зэрэхъугъэр ошлэ-дэмышлэ 10фэу сэлъыгъ.

Ростов дэт къэралыгъо университетым идиплом слыгъэу 1957-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ иапэрэ мафэхэм Мыекыуап сыкъэкыуагъ. Ащ ыпэклэ Мамый Казбекрэ сэрыр партием ихэку комитет лъэлу тхылъ къедгъэхыгъэу шытыгъэти, гурыт еджаплэу сызыдагъэклощтыр зэзгъэшлэнэу ыккы ащккэ тхылъ къаысхынэу ары хэкуоном сыкъыккэкло-гъагъэр. Ащ ипашэу Нэпсэу Фазилэ къысфэчэфэу кыспэгъокыгъ ыккы тлэкырэ кы-

зыздэгущыиэ нэуж, Пэнэ-жыкыое гурыт еджаплэм сызэрагъаклорэмккэ тхылъ кыситыгъ.

А илъэхэм клэлэгъаджэхэм апае еджаплэхэм чыплэ нэкл хъатэ ямылэу шытыгъэти, арэуштыр силоф псынклэу ыккы сигъэразэу зэшлохыгъэ зэрэхъугъэм сыгу кыылэтыгъэу, таджэ згъэзэжынккэ сыхъат заулу къэнагъэм къалэм тлэккы нэмылэми нэлуасэ зыфэсшынуэ урамэу Краснооктябрьскэм сытехъагъ. Бэри къэсымыккылухъагъэу синэлосэ Тхьаркыохэ Юныс сылукагъ. «Клэлэгъэджэ сэнэхъатыри дэгъу, ау адыгъ гъэзетым иредакция джыдэдэм зэдзэккэкло ищыклагъ, еплъыба, а сэнэхъатыр угу рыхъынккыи мэхъу», — кысылуагъ ащ. Гъэ-

зетым иредакторэу Андырхъое Джантэмыр ыдэжэ сыхлиши, нэлуасэ сыфишыгъ, зэдзэккэкло

сыхъунэу кызырэсшыгъугъырэр рилуагъ. Бэдзэогъу мазэм кыккы-ккы Юныс ыналэ кыстетэу зэдзэккынымккэ сауплэккунэу, етланэ ар сфэгъэцаккэу кыккы-ккы, саштэнэу тыззэгъи тыккычлэккыжыгъ.

Мазэр теши, зэдзэккэкло сэнэхъатым шыгуазэ сыхъугъэу алытагъ ыккы джаш кыккы-ккы дэзагъэу гъэзетым игушлуа-гъохэри иккыныгъохэри дэзгъы-хъэу илъэс пчъагъэм сыщылэжыагъ. Джыри, сызычлэ-мысыжыыр илъэсыбэ хъугъэми, гъэзетым сылтымыплъэу кыхэккырэп. Силофшлэгъу-гъэмэ материал дэгъухэр къадэхъухэмэ гуапэ сщэхъу.

Сыфэлъало «Адыгъ макъэм» тапэккэ зэгорэми ымаккэ имыккынуэ, адыгъ лъэпкъым зижыжыныным илахышлу хышыхъанэу, игъэзетеджэ мин пчъагъэхэр ыгъэгущлохэ зэпы-тынэу!

ПЭНЭШЪУ Хъамзэт.

Адыгъ пстэумэ яныбджэгущы

Тишлэныгъэрэ тиамалырэ непэ зынэсыгъэхэр кызыдэплъыт-тэккэ, адыгъбзэ гъэзет кызыр-дэккырэ гъэшлэгъонэп, ау илъэс 90-ккэ узэккэбжыккэ, ар хъу-гъэ-шлэгъэшхоу адыгъэхэмккэ шытыгъ.

Сиаккыл кызыккыуагъэм кы-щегъэжыагъэу адыгъ гъэзетым сыриеджаккыш, нэшлэшлыгъи пщыуысыгъи хэмылэу къэс-лон — тиадгъэ гъэзет шылэныгъэм илъэныкыо пстэури кызыр-дэ-лэныгъэу адрэ гъэзетхэм уагъэ-разэу къагъэлъэгъошгъэрэп. Адыгъ гъэзетым къэралыгъо 10фи, политикэм изытети, диным ехъыллэгъэ 10фыгъохэри, ти-адгъэ хэбзэ зэхъыккэмэ афэгъэ-хыгъэхэри, мэкъумэщ хызмэт-шлэным илофи, унагъомэ ягъэ-псыккыи, бзэм, литературэм, ис-кусствэм, культурэм яхъхъоны-гъи — зэккэ цыфым иаккыл зынэсырэр игъэккытыгъэу мафэ къэс цыфхэм альегъэлэсы. Ащ кыхэккэу ар адыгъ пстэумэ ныбджэгущы афэхъунэу гъэп-сыгъэ.

Адыгъ гъэзетэу тиреспубли-кэ кыккыдэккырэ зы, арэу зы-хъу-ккэ, а зы гъэзетыр ары тыдэ цыккэ адыги инэплэгъур, игу-гъаплэр, ишгъогушлур. Ти-лэпкъэгъу гупсэхэу 10ккыб къэ-ралыгуабэмэ ащыпсэхъэрэми а зы гъэзетыр ары ялгъаплэр. Ары ыккыи ахэм ащышхэр хэкужы-м апэрэу кызыккыахъэккэ «Адыгъ макъэм» иредакция зыккыуа-плэр. Ахэм ащышхэмэ ядэгъу-щылэгъухэри ятхыгъэхэри гъэ-зетым инэккыубгъомэ нахъыбэрэ арытлэгъохэ хъугъэ. «Адыгъ ма-къэр» адыгъ пстэури зэрипхы-ным, кызылэуытыным, зэгур-игъэлэномы ишгъыпкъэу апылгъ. Ащ ишыхъат адыгъ-ккэбэртэе гъэзет номер зэхэтхэр кызыр-дэ-гъэккыхэрэр.

Адыгъ гъэзетэу «Адыгъ макъэр» илъэс 90-рэ зышхыурэм ащ илофшлэхэми, хэлажэхэрэми, иеджаккыхэми псауныгъэ пытэ-ялэнэу, шылэныгъэм гъэхъэгъэ-шхэхэр шашлэныгъэм сафэлъало ыккыи Хъаткыо Ахмэд исатпыхэмккэ зэккэми сыкъаджэ сшлэгъу:

«Тигъэзет зистол темылъэу Лъы зыккэ цыф кызыхъыгу-мыгъан!»

ГЪЫЩ Нухъ. Филологие шлэныгъэхэмккэ доктор, Адыгъ Республи-кэмрэ Урысые Федераци-онмрэ шлэныгъэхэмккэ ялоф-шлэгъошху, АРИГИ-м иот-дел ипаш.

Тэжъугъэгъэлъапкэ

Лъэшэу сыгу къео тильэп-къэгъу зырызхэм адыгабзэр агъэпытэу, рыгушылэнхэу фэ-мыехэу зыслэгъуккэ. Къалэм кыккышхыгъэхэм, шапугъэхэм маккэп ахэтыр иныдэлъфыбзэ рыгушылэни рытхэни ымы-лэккэу. Ар дэй дэд. Тылъэп-кышхон Адыгъ Республикэм ис адыгъхэр къапштэмэ, ау ду-наим адыгабэ тет, Тыркуем изаккыо тильэпкъэгъоу нэбгырэ миллиони 4 — 5 исэу ары кызыралорэр. Етлани тильэпкъ дунэе хъарзынэщым хильхъа-гъэр маккэп, адыгъ шьошэ да-хэу кыккыхыгъэм изаккыоми, шлушлэгъэ инэу фэплэгъу хъушты.

Тарихъ гъогуонэ ккыккэ кы-зэпызычыгъэ адыгъэхэм яфэ-шъуашэп нахъыжхэм тфалэ-жыкыгъэхэр зылэккэдгъэзынхэр. Джы шылэх тхылъхэр тильэпкъ ищылэккэ-псэукагъэр ллэ-шлэгъу чыжыккэ кыащегъэ-жыагъэу кызылэтыккыхэрэр. Уарыгушхонэу, уарыпэгэнэу шыт адыгъэхэм зэлуагъэккэгъэ хъарзынэщхэм, цыфыгъэу, лыгъэу, лушыгъэу тижыккэ кызыхагъэфагъэм.

Бзэр уимылэжыккэ лъэпкъы-ри шылэжыккэп. Ар кыдгу-рылозэ тыщылэн фэе. Адыгъ Республикэ тил, тыбзэккэ те-джэ, тэтхэ. Тхэккэ цлэрылохэр, еджэгъэшхохэр, артистхэр тимаккэхэп. Адыгабзэккэ гъэ-зетыр кыккыхэтэу. Хабзэм ти-щылэкагъэр зэккэ тегъэгъоты. Тэ

уасэ а пстэум афэтшлэрэп. Гъэзет заккыо тилэр — «Адыгъ макъэр» — адыгъ унагъо пэпчэ-лэныгъэныу тфэгъэпсырэр.

«Адыгъ макъэм» тильэпкъ 10фхэр дэу кыгъэлъагъохэу зылорэм пщы еусы. Республи-кэм шыхъурэ-шышлэрэр зэккэ тапашхъэ кыккырелъхэ. Щы-ккэагъэ горэхэри фэхъухэщтын, ау нэмыккэ гъэзет шылэу сшлэ-рэп адыгъ лъэпкъым илофы-гъохэр «Адыгъ макъэм» нахъ дэгъоу кыгъэлъагъохэу. Арыш, зыккыэтэжыгъэшлэгъэ, тицы-фыгъи, тильэпкъ 10фхэри члэ-тэшгъумыгъанэх. Тигъэзети тэжыгъэгъэлъапкэ!

МУРЭТЭ Чэнай.

Зэлашлэрэ адыгъ артист цлэрыл.

Сыгу кыинэжыгъэ илъэсхэр

«Адыгъ макъэм» сызыщы-лэжыгъэ илъэсхэр шлу-ккэ сыгу кыинэжыгъэх. Журналист сэнэхъатыр псынклэп, илъэс пчъагъэ ищыклагъ ащ «ишгъэ-фхэр» кыккылэккэбжыккэ хъанхэм, гъэзетым диштэрэ шапхъэхэм атетэу бгъэхъазырыр тхы-гъэхэр бгъэпсынхэм.

Гъэзетым 10ф шызышлэн-хэу езыгъэжыккэ журналист ныбжыккэхэм а сэнэхъатыр алэ кырагъэхъанымккэ сы-дыгъуи 10пылэгъу афэхъушты-гъэх илъэсипшл пчъагъэм кыккылоцкэ адыгъ гъэзетым шы-лэжыагъэхэу, непи шылажыккэу, ащ зышлэныгъэ езышхыгъэ ти-журналист нахъыжэ 10пэлэ-сэхэр.

Сэри журналистикэм апэрэ лъэбэккыхэр шысшыхэ зэхъум инэу 10пылэгъу кысфэхъугъэ-хэу, зышлуагъэ кысэзгъэккы-гъэмэ ащышхы Нэпшлэккыуи Заур, Ллэхъусэжэ Хъаджэрэт-бий, Брантлэ Казбек, Хъурмэ Хъусенэ, нэмыккэхэри.

Шлу-ккэ, дахэккэ сыгу кыинэ-жыгъэх «Адыгъ макъэм» ире-

дактор шхъалэщтыгъэхэу Мэрэтыккэ Рэмэзанэрэ Хъа-ккэмызэ Биболэтрэ. Мыхэр аккылышлэхэу, шырытныгъэ, тынчыгъэ зыхэлэ цыфхэу шытыгъэх. Зыгорэм уигъэгъу-мэккэу уяоллагъэмэ, сыдыгъуи кыккыблэнхэм фэхъазырыгъэх. Пуми ядунай ахъожыккэш, Тхъэм джэнэт лъаплэ кыариты-нэу сафэлъало. Непэ адыгъ гъэ-зетыр гъэшлэгъонэу, гъэзет-еджэхэм агу рыхъынэу бгъэ-псыныш, кыккыдэгъэккыныр псынклэ 10фэу шытэп. Ащ еккылэккэ зэфэшхъафэу илэхэр кыккыфагъэфедэхэзэ, гъэзетыр нахъ дэгъу хъуным редакциям илофшлэхэр яшгъыпкъэу сы-дыгъуи пылгыгъэх ыккы пыл-гы. Сэ сишлэшылккэ, адыгъ гъэзетыр илъэс къэс нахъ гъэ-шлэгъон мэхъу, ккэ горэхэр ащ кыккыахэх.

«Адыгъ макъэр» кызыдэ-ккырэ илъэс 90-рэ зышхы-хъугъэ илъэсым зэккэ ащ ижу-налистхэм, корректорхэм, компютерхэм 10ф арызышлэ-

хэрэм ягъухэлхэр къадэхъун-хэу, псауныгъэ пытэ ялэнэу, яунагъохэм мамыр шылаккэ арылэныу, хахъо ялэ зэпыты-нэу сафэлъало.

ГЪОГЪО Хъазрэт. Профсоюзхэм я Адыгъ республикэ къутамэ ипа-шэ иапэрэ гуадз.

МЭФЭКИ ІНЭ ХЪУРАЕР

Інэ хъураеу «Адыгэ макъэр»: тыгъуас, неп ыкІи неущ» зыфилорэр кызылунхыгъ Іофтхыабзэм изэхэщэн-гъэхъазырын фэгъээгъагъу тхылъеджапІэм иІофышІу Кушмэз Аминэт.

Пстэуми апэу, гъээзетым иилъэс 90-рэ мэфэкі фэгъэхъыгъэгъэ творческэ зэнэкъокъум хэлэжъэгъэхэ еджапІохэу (60-м кхъхъурэм щыщэу 19-м), пэрыт чІышІэхэр ятхыгъэхэмкІэ зыфагъэшъошагъэхэм «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьалэ игуадзэу МэщІІэкъо Саидэ щытху тхылъхэмрэ ахыщэмрэ аритыжыгъэх. Джащ фэдэу, кІэлэеджапІохэм гъээзет ІофшІэным хэлэжъэнхэ амал язгыгъэ тхылъхэри — удостоверение цІыкІухэри — ацІэ, алъэкъуацІэ, ярайон ыкІи якъуаджэ тетху аритыгъ. Арышъ, гъээзетым ныбджэгъу цІыкІубэ илэ хуэнэу тэгугъэ.

КІэлэцІыкІухэм азыфагу щыкІогъэ творческэ зэнэкъокъум уасэ езытыгъэ жорим хэтыгъэхэм ащыщэу, Адыгэ къэралыгъо университетым илъэпкъ факультет икІэлэегъаджэу Хьамырэкъо Нурыет еджапІохэм ятхыгъэхэр зыфэдагъэхэм, тхэн къулайныгъэу алэкІэлтым, къатхыгъэхэм къащалауагъэм кІэкІэу къатегушылагъ. Адыгабзэр зэралулыр, ащкІэ ашІоигъор даху кызыралорэр кІыгъэтхыгъ, тапэкІи ныдэлъфыбзэм нахэ егугъунху, ягупшысэ нахэ агъэчанынэу къаджагъ.

Мэфэкі Іофтхыабзэм хэлэжъэхэрэм, анахъэу зиилъэс 90-рэ хэзыгъэунэфыкІырэ гъээзетым иколлектив шІуфэс гушылэ фабэхэр къарылауагъэх. Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ипашэу Шъхьэлэхъо Аскэр. Комитетым ищытху тхылъхэр ахыщэ шІухъафтынхэр ягъусэу гъээзетым икомпьютер цех иІофышІэху **Нешэ Светэ, Нэгъой Сафьет, Екатерина Сливка**, зэдэклакІоху **Тхьаркъо Савфьет, Лышэ Саныет**, гъээзетым политикэмкІэ ыкІи экономикэмкІэ иотдел ипашэу **Сэхьутэ Нурбий**, корреспондентэу **КІарэ Фатимэ** афигъэшъошагъэх.

Адыгэ Республикэм культурымкІэ иминистрэ игуадзэу ШъэуапІэкъо Аминэт лъэпкъ гъээзетэу «Адыгэ макъэм» имэхъанэ кІыгъэтхыгъ, Іофышхо зеришІэрэр, ипшъэрылэ икыоу зэрэзшІунырэр кылауагъ ыкІи зипэщэ Министрствэм ыцІэкІэ гъээзетым иредактор шъхьалэ игуадзэу — пшъэдэкІыжъ зыхырэ секретарэу Хъурмэ Хъусенэ адыгэ литературэм, искусствэм илахъэу ахылъхэрэм пае усакІоу Теуцожь Цыгъо имедаль, журналистху Мамырыкыо Нуриет, ЕмІылы Нурбий культурэ Іофыгъохэр кызырэралотыкІыхэрэм пае щытху тхылъхэр аритыгъэх.

Ащ ыужым Інэ хъураер лыгъэкІотагъ ыкІи зеришагъ гъээзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьалэу **Дэрбэ Тимур**.

Гъэтхапэм и 20-м, 2013-рэ илээсым Лъэпкъ тхылъеджапІэм, хабзэ зэрэхъугъэу, зичэзы мэфэкі шылагъ. Ар гъээзетэу «Адыгэ макъэр» кызыдэкІырэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъагъ. Мэфэкі зэхэхъэм хэлэжъагъэх адыгэ интеллигенцием щыщху гъээзетым лыплъэху фэгумэкІыхэрэр, гъээзетеджэхэр, адыгабзэмкІэ кІэлэегъаджэхэр, министерствэ зэфэшъхъафхэм къарыкІыгъэхэр, кІэлэеджэкІо сэнаущхэр.

«АДЫГЭ МАКЪЭР»: ТЫГЪУАС, НЕП ЫКІИ НЕУЩ

Ар кІэкІэу гъээзет ІофшІэным ыкІи ащ епхыгъэ Іофыгъохэм къатегушылагъ. Тхьамафэм 5 кыдэкІырэ гъээзетыр пчъагъэмкІэ мини 4-м ехъоу кызырэдэкІырэр кылауагъ. Анахъэу игушылэ щыкІыгъэтхыгъэр адыгабзэкІэ кыдэкІырэ гъээзет закъом адыгэ лъэпкъым ищылакІэ бгъу пстэумкІи инэплъэгъу итэу, кыриІотыкІэу зэрэгъэпсыгъэр ары.

ГъээзетымкІэ анахэ мэхъанэ ритыгъ тарыху гуадзэу адыгъэхэм тиблэкІыгъэ куоу кызыІотыкІэу урысыбзэкІэ кыдэкІырэм. Тематикэ зэфэшъхъафхэмкІэ — литературэмкІэ, псауныгъэмкІэ, динымкІэ, кІэлэцІыкІухэм апае, фэшъхъафхэмкІэ нэкІубгъо гъэнафагъэхэр мазэ къэс кызырагъэхъазырхэрэр кылауагъ. ІофшІэгъэ инэу ылытагъ зэкъош республикищмэ мэзищым зэ зэхэт номер кызырэрэдэдагъэкІырэр. «Адыгэ макъэм» Интернет-сайт илэ зэрэхъугъэр, адыгэ тхыгъэху гъээзетым итхэр тырку ыкІи арапыбзэм рагъэкІузэ ІэкІыбым шылэ адыгъэхэм зэралъагъэлэсырэм ягугъу кы-

шыгъ. Джащ фэдэу Дэрбэ Тимур кылауагъ гъээзетым фэныкыагъэу илэхэр зпхыгъэхэри (анахъэу кІэтхэн Іофыр), дэгъугъэ шапхъэм илэ тхыгъэ гурыІогъошІу кІэкІлхэр гъээзетым итынхэм зэрэфэсакырэри, хэукъоныгъэхэм ядэгъэзыжынкІэ Іоф зэрашІэрэри. Материал иныцхэм анахъэу купкІэ дэгъу зилэхэр зэкІэупкІагъэху гъээзетеджэхэмкІэ нахэ гъэшІэгъон зэрэхъухэрэм гу лъаригъэтагъ.

Къэбархэм гъээзетым нахэ чІыплабэ шаубыгы зэрэхъугъэри кылауагъ.

Інэ хъураем гушылэ **Шъхьэлэхъо Аскэр** зыщыратым, зипэщэ Комитетым зыщылэ илэситІу мыхъугъэми, ежэ исэнэхъаткІэ псэолъэшІ, ащ нахэ хэшІыкІ фыриІэми, адыгэ пэпчэ иныдэлъфыбзэкІэ гушылэным, еджэным, тхэным мэхъанэшхо зэрэфишІырэр, ылэкІырэмкІэ лъэпкъ Іофыгъохэр зшІохыгъэнхэмкІэ къогъанэ зэрымІэр кылауагъ. «Адыгэ макъэр» илэс 90-рэ хъугъэу кызырэдэкІырэр, кыни, зауи, нэмыкІхэми зэралъагъэхэр, кызырэрэзтенегъэр, уахъгэм зэрэщыпсыхъагъэр кылауагъ. Интернет хытыур тэгъэфедэми, ныбжэ зэфэшъхъафхэм арыт адыгъэху гъээзетыр зыныбджэгъушІуху кыежэхэрэм къэбар ыкІи нэмыкІ тхыгъэ дэгъухэмкІэ ушылауагъ ар кыдэгъэкІыгъэныр, алуэгъэкІэгъэныр игъоу ылыгъугъ. Адыгэ къуаджэу республикэм итхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахэ иплъагъоу гъээзетыр гъэпсыгъэмэ кІэтхэн ІофымкІэ ишІуагъэ къэкІонэу ылытагъ.

Гъээзетэу «Адыгэ макъэм» ышІэрэм осэ дахэ кыфшІыгъэ гуманитар ушътынхэмкІэ республикэ институтэу Т. КІэрацэм ыцІэкІэ щытым идирикторэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу **Бырсыр Батырбий**. Адыгабзэм шІэныгъэлэжъхэм Іофышхо зэрэдашІэрэр ыкІи бзэр зэрэлажъэрэр ипсалъэ щыкІыгъэтхыгъ. Гъээзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьалэу Дэрбэ Тимур ыкІи зипэщэ коллективым хэтхэм ялэпкъ пшъэрылэ зэшІуаху ылытагъ, мэфэкімкІэ къафэхъохъугъ.

Гъээзетэу «Адыгэ макъэм» имэфэкі Іофтхыабзэ зыщыкІогъэ Лъэпкъ тхылъеджапІэм ипашэу **Кыкы Беллэ**, гъээзет ІофшІэн мыпсынІлэр щытху хэлэу зэшІозыхырэ журналистхэм, нэмыкІ ІофышІэхэм ыкІи гъээзетым иредактор шъхьалэу Дэрбэ Тимур ыгу кыдеІэу ямэфэкі инэу гъэтхапэм и 26-м хагъэунэфыкІыштымкІэ къафэгъушІуагъ, тхылъеджапІэм ихъарзынэщ апэрэ кытедзэгъум щегъэжъагъэу илэс 90-м кыдэкІыгъэ «Адыгэ макъэр» зэрэхэлъыр, ар зэрагъэлъаплэрэр кылауагъ.

Адыгэ лъэпкъым итхакІоу **Цукъо Юныс** анахэ игушылэ кы-хыгъэщыгъэр, кІэлэеджапІохэр чаныгъэ-хъупхъагъэ къахафэу гъээзетым зэхыщэгъэ тхэн зэнэкъокъум зэрэхэлэжъагъэхэр зэригуапэр ары. Тхыгъэ цІыкІуи, ини уафэсакъэу Іоф адэшІлэн зэрэфаер кІыгъэтхыгъ, гъээзетыр гъогу занкІэ зэрэтетыр кылауагъ.

Мэфэкі Інэ хъураем кы-щыгушылагъ шІэныгъэлэжъэу **МэщфшІу Нэдждэти**. «Адыгэ макъэр» тыдэ шылэ адыги зэхыгъэхэнымкІэ технологи-якІэхэм яшІуагъэ зэрэиныр кылауагъ, тырку ыкІи арапыбзэм тхыгъэхэр арагъэкІухэу Іоф ашІэу зэрэрагъэжъагъэм ишІуагъэ къэкІонэу мэгугъэ лъэпкъыр зы хъужынынымкІэ.

Бзэхэр зыщызэрагъэшІэрэ Гупчэу «Активым» ипашэу **Едыдж Мэмэт** илэс 90-рэ гъогур кызыкІугъэ гъээзетым иІофышІэхэм яшІушІагъэ зэрэиныр кылауагъ, къафэгъушІуагъ. Тыгъосэрэ мафэм непэрэ мафэр зэрэфэмыджыр, ренэу лъэбжыкІэхэр, гупшысакІэхэр пхырыпщынхэмкІэ технологиякІэхэм уахэзэгъэным мэхъанэ зэриІэр кылауагъ, уапэкІэ улъыкІотэным уфэхъазыр зэпытыным творчествэр ыгъэпытэу ылытагъ. Амал-къулайхэри, Іэпэлсагъэри ахэм зэрэхэлъыр кІыгъэтхыгъ.

Урысые Федерацием ыкІи Адыгэ Республикэм ялэпкъ сурэтгышІэу, тхакІоу **Къат Теуцожь** лъэпкъ гъээзетэу «Адыгэ макъэм» уасэу илэр ыкІи ежэ ритырэр кыхыщэу кыгушылагъ. Адыгабзэм ибаигъэ кІыгъэтхыгъэ щысэхэр кыхыгъэх, гъээзетым тиныдэлъфыбзэ илэс 90-м кыкІоцІ тфухъумэу ылытагъ, ыкІуацІэ кыкІымычэу ыпэкІэ лъыкІотэнэу фІуагъ.

Інэ хъураем ежэ гъээзетым Іоф дэзышІэрэ журналистхэми яшІошІхэр кІэкІэу къащалауагъ, ашІэрэ Іофым зэригъэгумэкІхэрэр ыкІи зэригъэразэхэрэр кІагъэтхыгъ.

Інэ хъураер зэрэклауагъэм ехыллэгъэ зэфэхысыжъ гушылэ кІэухыр **Дэрбэ Тимур** кышыгъ. Илэс 10 пчъагъэм къакоц лъэпкъ гупшысэр ылэжыбзэ кырыкІорэ «Адыгэ макъэм» илэ щыклагъэхэр дигъэзыжыбзэ Іоф зеришІэщтыр, гъээзетыр нахэ гъэшІэгъонэу, нахэ кІэракІэу, нахэ ІупкІэу гъэпсыгъэу кыдэгъэкІыгъэным зэрэпылышІхэр кылауагъ, зэкІэ Інэ хъураем хэлэжъагъэхэм «тхъашъуегъэпсэу» арылауагъ.

Гъээзетэу «Адыгэ макъэм» имэфэкі Іофтхыабзэ зыщыкІогъэ Лъэпкъ тхылъеджапІэм ипашэу **Кыкы Беллэ**, гъээзет ІофшІэн мыпсынІлэр щытху хэлэу зэшІозыхырэ журналистхэм, нэмыкІ ІофышІэхэм ыкІи гъээзетым иредактор шъхьалэу Дэрбэ Тимур ыгу кыдеІэу ямэфэкі инэу гъэтхапэм и 26-м хагъэунэфыкІыштымкІэ къафэгъушІуагъ, тхылъеджапІэм ихъарзынэщ апэрэ кытедзэгъум щегъэжъагъэу илэс 90-м кыдэкІыгъэ «Адыгэ макъэр» зэрэхэлъыр, ар зэрагъэлъаплэрэр кылауагъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

1923—2013

ТИЗЭУКІЭГЪУ ГЪЭШІЭГЪОНХЭР

Тигъээт иньбджэгъушлэхэм ялофшлэлэхэм, пчыхъээзахъэхэм ташыуклэмэ, къэбарэу къытфалуатэрэр тшыгъупшэрэп. ЗэкІэ зэхэтхырэр, тлэгъурэр къыхэтыутын зэрэтымлэкыштыр хэти къыгурэлэ. Ар къыдэтлътээ, непэрэ мафэм фэгъэхьыгъэ гукъэ-кыжхэм шыуашытэгъэгъуазэ. Урысыем изаслуженнэ артистэу, театрэм ыкІи кином яартистэу Бэгъ Сэидэ иконцерт апэрэу Мыекъуапэ шыкІуагъ. Филармонием идиректор шхъалэу, «Адыгэ макъэм» иньбджэгъушлэу Хъот Заур артист цлэрылор къыригъэблагъи, пчыхъээзахъэхэм гъэшлэгъон тызеп-лътэгъэр.

Хэлэжъагъэхэм къалотэжъыштыр бэ

А. Пушкиным, А. Блок, Г. Ивановым, И. Вяземским, нэмыкІ-хэм атхыгъэхэр зэхахъэм шызэхэтхыгъэх. Виктор Фридман рояльмкІэ къыдежъыуэ, С. Бэгъым орэдхэр ыгъэжъынчыгъэх. Цыфым цыхъэ фэшланым имэхъанэ, шылэныгъэр гу къабзэкІэ плэгъуныр къызэрэгъурылорэ шыкІлэр, зы мэфэ закъом телытагъэу цыфыр зэрэмыпсэурэр, шІулэгъур, насыпыр, уичІыгу бгъэлэплэнхэр, уихэгъэгу уфэ-шгыпкъэныр, нэмыкІ гушпысэхэри концертм къышцілэтыгъэх.

— Сильэпкъ сырэгъушхо, сенаушыгъэ ин зыхэлъ цыфхэр адыгэ чІыгум щэпсэх, — къылуагъ Бэгъ Сэидэ концертм иклэх.

Пчыхъээзахъэм телытэгъэ уахътэр икІыгъэу артист цлэрылом къэгъэгъэ Іэрамхэр ратыгъэх, искусствэм пыщагъэхэм гушылэгъу афэхъугъ, концертм пидзэжы, орэди 5-м нахъыбэ къафІуагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ, Адыгеим инарознэ

артисткэу Нэхэе Тэмэрэ ямэфэкІ мафэхэр джырэблагъэ зэрэхагъэунэфыкІыгъэхэм фэшІ къафэгъушлэу. «Адыгэ макъэм» июбилей зэхахъэ хэлэжъэн зэримылэкыштым фэшІ редакцием къақлуи, гъээтэм иректор шхъалэу Дэрбэ Тимур, журналистхэм къалукІагъ, шІоу шылэр къадэхъунэу афэлъэуагъ.

... Филармонием ипчэгъу С. Бэгъыр тырамыгъэкІыжъэу Хъунэго Рэщыдэ, ащ ыпхъоу Сусанэ, артистхэу КІыкІ Юрэ, Зыхъэ Заурбий, АфэшІэгъо Фаинэ, тхақлоу Пэншъу Хъазрэт, искусствэм илофшлэу Сулейман Юныс, нэмыкІхэри гушылэгъу фэхъугъэх, гоупхъээ нэпэплъ сурэтхэр атырахыгъэх.

«Налмэсыр»,
«Ислъамыер»,
«Ошъутенэр»...

«Адыгэ макъэм» фэгъэхьыгъэ зэхахъэу непэ филармонием шыкІоштыр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу АфэшІэгъо Фаинэ зерищэшт. Ащ къызэрэтилуагъэу, тиансамблэхэу «Налмэсыр», «Ислъамыер», «Ошъутенэр», орэдылэхэу Кушъэкъо Симэ, Дзыбэ Мыхъамэт, нэмыкІхэри хэлэжъэнхэу шыт.

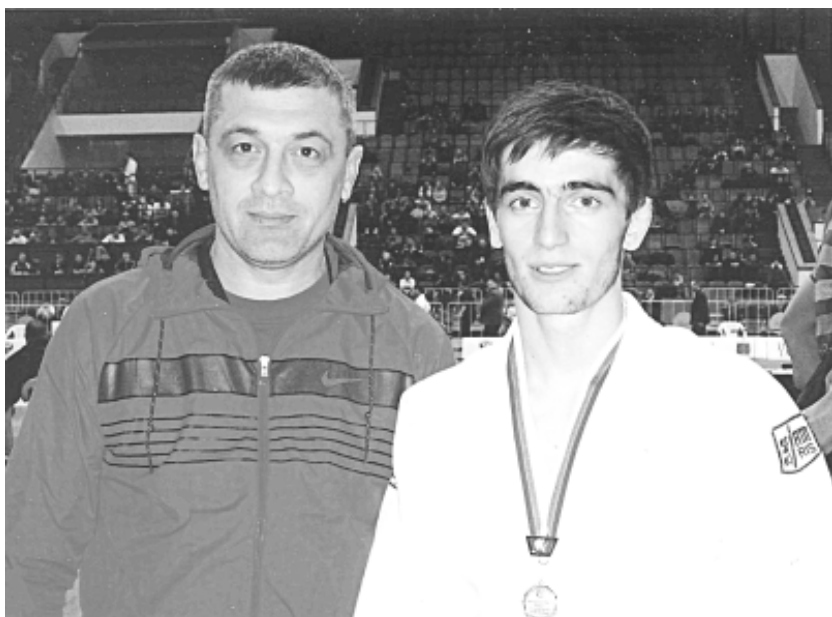
«Адыгэ макъэм» ипчыхъээзахъэхэм сигуапэу орэд къащысэлэ, — игушпысэхэм ташегъэгъуазэ АР-м инарознэ артисткэу Кушъэкъо Симэ. ІэкІыб хэгъэгъуэхэм сащІлэу «Адыгэ макъэм» тилъэкъэгъухэр къыкІэупчІэхэу бэрэ зэхэсхы. Дунаим тет адыгэмэ ягъэзегъэу «Адыгэ макъэр» сэлъытэ. Гъээтэм ишІуагъэкІэ тыбзэ, титарихъ нахъышлэу зэтэгъашІэх.

Адыгэ республикэ гимназием иеджакІохэр лъэпкъ зэхахъэхэм ахэлажъэх. Хъэпэ Рэдэд, Мыгу Милан, ХъокІо Мир, Хъэпэ Налмэс, Биданэкъо Тембот. НыбжыкІэ шІагъохэр тилэх, ахэр арых тинеушрэ мафэхэр. Тигъээт-еджэхэу «Адыгэ макъэм» имэфэкІ шызэлукІэштхэм гукъэкІыжъ гъэшІэгъонэу яІэштыр макІэ хъуштэп. «Адыгэ макъэм» ия 100-рэ илээс къышлалотэнэу зэхаштыр тхылъыбэ хъуш.

ДЗЮДОР. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Ямедальхэр тимэфэкІ фагъэхьых

Урысые Федерацием дзюдомкІэ иклэху зэлукІэгъухэу Красноярскэ шыкІуагъэмэ илээс 21-м нэс зыныбжы-хэр ахэлэжъагъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкІэ иинститут иеджакІохэм медалищ зэнэкъокъум къышчыдахыгъ.

Кошхъаблэ шапІугъэ Дэхъу Азэмат, кт 55-рэ, ящэнэрэ хъугъэ. Тренерхэу Нэпсэу Бислғанрэ Дэхъу Бислғанрэ спортсменыр агъасэ. Хъакурынэ Хъазрэт, кт 100, джэрз медалыр къыфагъэшъошагъ. Беданэкъо Рэмэзанрэ Бэгъэдыр Руслғанрэ бэнақлор агъасэ. Шхъэлэхъо Рустам Тіуапсэ шыш. ФизкультурэмкІэ ыкІи дзюдомкІэ институтым шеджэ. Батырым килограмми 100-м нэс къээзышчырэмэ якуп апэрэ чІыпІлэр къышчыгъы, тренерыр Шхъэлэхъо Аслъан. Джыра-кые къышчыгъугъэ Къэлэшъэо Заур, кт 66-рэ, тыжын медалыр къыдихыгъ, ар къалэу Лабинскэ фэбанэ, тренерхэр Нэгъой Рэмэзанрэ Акъуш Мыхъамодэрэ.

— Тибатырхэр Урысыем дзюдомкІэ ихэшыпыкІыгъэ ныбжыкІэ командэ хэтых, — еІо Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Адыгеим ихэшыпыкІы-

гъэ командэ итренер шхъалэу Бастэ Сэлым. ЯІэпІэсэныгъэ хагъахъозэ тиспортсменхэр зэрэбанэхэрэр Урысыем ихэшыпыкІыгъэ ныбжыкІэ командэ итренер шхъалэу, УФ-м спортымкІэ изаслуженнэ мастерэу Владимир Драчко хигъэунэфыкІыгъ.

— Гъээтэу «Адыгэ макъэр» къызыдэкІырэр илээс 90-рэ зэрэхъугъэр игъэкІотыгъэу республикэм зэрэшагъэмэфэкІырэм тышчыгуаз, — зэдэгъушІэгъур лъегъэкІуатэ С. Бастэм. — Адыгэ гъээтэм фэдэу тэри лъэпкъ Іофыгъомэ тапыл. Тиспортсменхэм яхылІэгъэ тхыгъэхэр къызэрэхшъуутыхэрэм янэ-ятэхэр, ныбджэгъухэр альэплэх. Мы мафэхэм медалэу къыдэтхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» июбилей фэтэгъэхьых. Лъэпкъ Іофыгъомэ япхыгъэ зэхахъэхэу адыгэ быракъым, нэмыкІхэм афэгъэхьыгъэхэм тигуапэу тахэлэжъэшт.

Сурэтым итхэр: Бастэ Сэлым-рэ Дэхъу Азэматрэ.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редактор
шхъалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхъалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШІЛЭКЪО
Саид

Редактор
шхъалэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхъырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

Редакциер
зыхъышІэр:
385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хъырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэлоры-шлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 775

Хэутыным
узшыкІэтхэнэу шыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗышыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00